

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 7 (491) година XXXVII

7 октомври 2019 година

Новата учебна година започна с рекорден брой първокурсници

Делегации от Германия и Китай
гостуваха в Пловдивския университет

На стр. 10

70 години от приемането
на Женевските конвенции

На стр. 6

Д. И. Менделеев като преподавател

На стр. 12

На стр. 2

Стр. 8

Международна научна конференция „Физика и теология – вчера и днес“

В Броя ще прочетете още:

- Подписано бе рамково споразумение с Астраханския държавен университет
- В Университета стартират курсове по 16 чужди езика
- За първи път в Пловдив – школа по етикет и балетно изкуство за деца

- Студенти и млади учени участваха в международни научни и образователни форуми
- „Приют за бездомни книги“ – разказ от Диана Мъркова, отличен с първа награда в студентския литературен конкурс

Тържественото откриване на учебната година

За 59-и път пловдивската Алма матер отвори врати за студентите първокурсници. Тържественото откриване на новата академична година се състоя в Спортната зала на Пловдивския университет, където присъстваха членовете на университетското ръководство – ректорът проф. д-р Румен Младенов, заместник-ректорите: доц. д-р Мария Стоянова, проф. д.п.н. Румяна Танкова, проф. д-р Темнужка Йовчева, проф. д-р Антон Илиев, председателят на Общото събрание проф. д-р Асен Рахнев, представители на деканските ръководства на факултетите, преподаватели, студенти и родители. Сред официалните гости бяха заместник-министърът на образованието и науката Петър Николов, заместник областният управител Евелина Апостолова, заместник-кметът на район „Централен“ Тошо Пашов, Антон Баев – писател, поет, журналист, председател на Дружеството на писателите – Пловдив.

Тържеството бе открито от заместник-ректора по учебната дейност доц. Мария Стоянова, която даде думата за приветствено слово (публикуваме го отделно) на ректора проф. Румен Младенов. Встъпителните му думи бяха: „Това е ново начало както за над 3000 първокурсници, голяма част от които сега са в тази зала, така и за мен. Ново, защото те за първи път присъстват на откриване на академична година, а аз за първи път я откривам в качеството си на ректор. В този смисъл емоцията ни е напълно споделена“. Мисля, че емоцията от откриването беше споделена от всички присъстващи, което пролича както от настроението в залата, така и от останалите приветствия.

Заместник-министърът на образованието и науката Петър Николов заяви: „Днес е празник за младите хора в тази зала, за преподавателите, за служителите на Пловдивския университет, за всички, които ден след ден създават това, което наричаме бъдещето на България, бъдещето на нашето общество, бъдещето на нашите деца...“

Уважаеми студенти, вие сте избрали едно от най-добрите висши учебни заведения в България, избрали сте университет, който се развива изключително динамично през последните години, съчетавайки успешно добрите традиции от миналото с иновациите във всички аспекти“.

Г-жа Евелина Апостолова приветства присъстващите от свое име и прочете поздравителен адрес от областния управител на Пловдив Здравко Димитров. Тя отбеляза, че и двамата са възпитаници на ПУ „Паисий Хилендарски“.

С приветствено слово (публикуваме го отделно) към първокурсниците се обърна още един възпитаник на ПУ – Антон Баев.

По традиция студентите първокурсници получиха от колегите си абсолвенти символите на Пловдивския университет – знамето, ключа и препис от „Зографската чернова“ на „История славяно-българска“ на патрона на нашето висше училище Паисий Хилендарски.

За поредна година Пловдивският университет изпълнява 100-процентово акредитирания си държавен прием. Броят на приетите първокурсници надхвърля 3900, а във висшето училище се обучават около 20 хил. студенти в 28 професионални направления, представени в над 130 специалности. Още толкова магистърски програми ще стартират след месец. Пловдивската Алма матер разполага и с единствения в страната студентски кампус от западноевропейски тип, включващ мултифункционална спортна зала и комплекс от 4 общежития.

Тържествената програма приключи с изпълнения на представителната музикална формация на Пловдивския университет „Жарава“ с ръководител Владимир Величков. На няколко пъти изпълненията на „Жарава“ и на Владимир Величков са били в топ 3 или оглавяваха световните класации на базираната в Канада платформа за етномузика „Ethnocloud“. Да им пожелаем успешно представяне и в телевизионния формат „България търси талант“!

И накрая, но не на последно място – за празничната атмосфера при откриването на учебната година нека благодарим и на двама от преподавателите, които са сред основните организатори на тържеството – Ивана Колева и Константин Ковачев.

На всички студенти, преподаватели и служители от Пловдивския университет пожелаваме много здраве, щастие и успехи!

Тильо Тилев

Академичното ръководство и официалните гости

Поглед към залата

Предаване на символите на Университета

Музикална формация „Жарава“

Приветствено слово на проф. д-р Румен Младенов – ректор на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“

Уважаеми г-н заместник-министър Петър Николов,

Уважаема г-жо заместник областен управител Евелина Апостолова,

Уважаеми г-н заместник-кмет на район „Централен“ Тошо Пашов,

Уважаеми г-н Антон Баев,

Скъпи студенти, уважаеми колеги преподаватели и служители, уважаеми гости,

Днес имам удоволствието и отговорността да открия петдесет и деветата учебна година в ПУ „Паисий Хилендарски“. Това е ново начало както за **над 3000 първокурсници**, голяма част от които сега са в тази зала, така и за мен тя е **ново начало**. Ново, защото те за първи път присъстват на откриване на академична година, а аз за първи път я откривам в качеството си на ректор. **В този смисъл емоцията ни е напълно споделена.**

По неписано правило би трябвало да изтъкна достойнствата на Пловдивския университет като образователна и изследователска институция, но аз считам, че авторитетът на нашия университет е безспорен и респектираш сам по себе си.

Ако преди време висшето образование се възприемаше като необходимо за успешна кариера и добър живот, мисля, че днес то има съвсем друга функция, а именно – да прави хората свободни. Образованието е единственото нещо, което позволява на човек да взима самостоятелни и мотивирани решения във важни моменти от живота си и да понесе отговорността за това.

Бих искал да почувствате днешния ден особено лично, а Пловдивския университет – като място, в което ще създадете най-трайните и скъпи спомени за вас.

Пътят на всеки към знанието и свободата е дълъг и в никакъв случай лек, но фактът, че днес сте тук, в тази зала, е доказателство,

Проф. д-р Румен Младенов

че Вие успешно сте взели едно от първите си важни решения – да бъдете студенти в ПУ „Паисий Хилендарски“.

Уверявам ви, че тук ще срещнете някои от хората, с които ще изживеете живота си. Гарантирам ви, че подкрепата от страна на вашите преподаватели ще бъде безусловна и безкористна.

Годините на следването обикновено са едни от малкото, в които човек е отговорен само и единствено за себе си. Ето защо инвестирайте времето и средствата си разумно.

Скъпи студенти и колеги, днес е модерно да се говори за качество на образованието, и то особено от хора, които малко разбират от това. Но качеството на образованието е резултат не само от материално-техническата база на институцията и ерудицията на преподавателите. То е резултат от съвместните усилия на всички нас.

Скъпи студенти, ние сме от един отбор и нашата цел е да променим обществените нагласи и да докажем, че висшето образование в България е на ниво, което позволява на младите хора да постигнат мечтите си.

Уважаеми колеги преподаватели, на вас благодаря, че въпреки завидния професионален опит не сте допуснали работата да се превърне в рутина, а продължавате достойно да изпълнявате мисията си да създавате свободни и мислещи хора, независимо дали обществото оценява и разбира това. Убеден съм, че всеки от нас оставя ярната следа в живота на нашите студенти и в бъдеще те високо ще оценят усилията ни.

А какво са **знанието, свободата, мисията и мечтите**, ако ни липсват здравето и човешката топлина. Пожелавам на всички нас **здраве, обичта на близките ни и хармония в домовете**, за да покажем всичко, на което сме способни.

Успешна учебна година!

Слово на Антон Баев – специален гост на откриването на новата академична година

Уважаеми г-н Ректор и заместник-ректори, уважаеми преподаватели, уважаеми заместник-министър на образованието, представители на областната и общинската администрация, скъпи студенти, колеги!

Благодаря за поканата да съм гост на вашето тържество! Признавам си, че се развълнувах като първокурсник на изпит, когато преди седмица заместник-ректорът доц. Надя Чернева ме покани да говоря на откриването на новата академична година в Пловдивския университет. Това е висока чест за мен, най-високата – Университетът, Академията!

С годините човек се замисля над стойностните неща в живота си. Кой например е най-важният човек? Родителите?

Децата? Учителите? Любимите? Приятелите? Каквото и да отговорим, струва ми се, няма да е точно. Защото, мисля си, всичко зависи от мига, в който го казваме. А в различните мигове ние усещаме различно близките си.

Затова, струва ми се, най-важният човек е този, който в момента е пред нас, пред когото сме самите ние. Докато говорим с него, ние като че ли сме забравили другите. После този човек става не по-важен от самите тях, отстъпилите на заден план временно (по благодарството да отстъпи, може да оцениш скъпия), и със сигурност по-малко важен от следващия, с когото ще общуваме.

Знам, че за вас съвсем скоро най-важните хора ще са преподавателите ви – докато ги

Антон Баев е възпитаник на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, поет, писател, журналист, доктор по българска литература от Института за литература на БАН, автор на 20 книги (поезия, проза, есеистика, научни монографии). Негови литературни творби и отделни книги са преведени на 10 езика. Председател е на Дружеството на писателите – Пловдив. Носител на национални и международни награди за литература. Дълги години е главен редактор на в. „Марица“. Създател на 3 информационни сайта и основател на многоезичната литературна платформа www.plovdivlit.com, както и на Международния фестивал за поезия „Орфей – Пловдив“.

слушате, докато поемате част от тяхното знание и споделяте с тях своето, пък макар и недостатъчно. (Впрочем достатъчно знание няма – този, който знае много, не знае нищо, понеже изпълващо може да е само познанието, но това е друга тема.)

С годините можем да забравим много от наученото, можем да забравим много от прочетеното. Но не можем да забравим опита си, че сме учили, опита си, че сме чели. Опити си, че сме общували с учителя.

И така с годините стигнах

На стр. 4 ➡

Млади учени от Пловдивския университет участваха в Международната конференция „Биоантиоксиданти 2019“

Доц. д-р Стела СТАТКОВА

През периода 17 – 21 септември тази година в Несебър се проведе Третата международна конференция „Биоантиоксиданти“ под надслов *NATURAL BIO-ANTIOXIDANTS AS AN INSPIRATION FOR FOOD CHEMISTRY AND PHARMACY*.

По традиция в рамките на конференцията бе отделено специално внимание на младите учени, които имаха възможност да участват в 3rd Young Scientists School on Bio-antioxidants. Тази година работата на Училището за млади учени бе насочена към съвременните методи за анализ на биоантиоксиданти. Седемте ключови обучителни лекции бяха поднесени основно от изявени български учени: проф. Шестакова, проф. Долашка, доц. Денев (БАН, Институт по органична химия с център по фитохимия) и проф. Младенка от Чехия.

Броят на младите учени бе рекорден – 44 души от Испания, Италия, Полша, Чехия, Армения, България, като представиха 6 доклада и 38 постерни презентации. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ бе представен от гл. ас. д-р Жана Петкова, докторант Десислава Киркова и студентите Саша Минкова и Илкнур Ахмед от четвърти курс, спец. „Медицинска химия“, всички от Химическия факултет. Нашите млади учени се запознаха с различни аспекти на изследванията в областта на биоантиоксидантите от авторитети като професорите Браво-Диас, Литвиниенко, Стивънс, Пармар, Ким, Гаджева, Касаикина и др. Особено важни

Студентите от Химическия факултет заедно с проф. Стивънс

бяха разговорите, дискусиите и възможността студентите да представят изследванията си.

Участието на студентите в 3rd Young Scientists School on Bio-antioxidants бе осъществено с финансовата подкрепа на Поделие „Научна и проектна дейност“ при ПУ „Паисий Хилендарски“, проект СП 19 ХФ 003, и Студентския съвет.

Слово на Антон Баев – специален гост на откриването...

➔ От стр. 3

до мой си отговор за важните неща в живота. Няма да ви изненадам особено, като повтора – любовта, знанието, споделянето, общуването и ако щете – самотата на осмислянето на всичко това. Но все пак – кое е онова, в което тези най-важни неща се преплитат, съществуват, без да си пречат?

За мен отговорът е Пътят. Пътят е този, който обема целия ни опит от случайни и неслучайни срещи, от случайни и неслучайни разминавания. Пътят е целият ни опит – с неговите върхове и спадове, със случванията и неслучванията, с усилията и техните плодове.

В *Дао дъ дзин* (Книга за Пътя и неговата сила) Лао Дзъ казва: „Пътят е съществувал преди небето и земята“. В Евангелие на Йоан подир Тайната вечеря учениците на Исус не разбират, че им говори за качването му на Небето, а Тома го пита: „Господарю, не знаем къде отиваш, как ще знаем пътя?“ (Йоан 14:2).

Тогава Исус им казва: „Аз съм пътят, истината и животът“.

Виждаме, че и Библията нарежда пътя преди истината, преди живота. Понеже, вярвам, пътят не свършва нито с истината, която е постижима, но и изменчива, нито със земния живот, който е безценен, но и кратък. И пак ще се опрем на Дао: „Не целта е цел, а Пътят“.

Пътят, който поемате, пътят към знанието, със сигурност ви дава чудесното случване да приемеш знание от другия и да му дадеш своето. А това е също път – пътят да приемеш и пътят да отдадеш.

Затова – поне за известно време, най-важният човек в живота ви ще са вашите преподаватели. Сигурен съм, че и за тях вие ще сте най-важните в живота им по време на лекциите и упражненията.

Желая ви да извървите този път на откриването, на приемането, на случването. И макар знанието да отлита бързо и на негово място да идва друго знание, целият ни опит (опитът според мен е изминатият път)

се състои от знание, забравата и ново познание. Пътят е трупане на знание върху знание, докато всичко се отсее в малкото, което знаем и което е познанието за самия Път.

Но сега ви предстои път из пловдивската Алма матер. Път, който е далеч зад мен, но е част от моето познание. Затова позволете ми да прочета накратко и един спомен за този университет, за изминатия през него път преди години.

„Старата му сграда с мрачни коридори, миришещи на лаборатория. Неосветените високи тавани, боядисаните в зелено банки, нашарени с имена на студентки... Моят университет е като кварталната кръчма, в която чиракът и майсторът пият на една маса и спорят така, че да ги чуят всички. Тук – на тази опушена маса – срещнах хората, за които филето от съомга никога не е било най-важното в живота. Много от тях не се виждаме, с други – от дъжд на вятър. Но знам, че моят университет ни гледа: с високите си коридори,

тесни стълби и жабешко зелени банки, под чийто дебел слой блажна боя може би се крият и нашите имена. Истински – като последна любов.

Спомням си тогава – през есента на 1984-та, остриган от казармата първокурсник, с брада колкото самата коса, бях потънал в току-що издадения луксозен тритомник на Франсис Скот Фицджералд. За мен Фицджералд се превърна в автора на моя университет.

Сега, когато пиша тези редове, като късове разпилян кристал се забива зад уморените ми слепоочия невероятното – щастливо и тъжно – заключение в едно от писмата му:

„Да – пишеше Фицджералд, – златната чаша се счупи, но тя беше наистина златна. Никой повече не може да ви отнеме тези момчета.“

Не жалете златните чаши, скъпи момичета и момчета! Те са затова – да се чупят. А кристалите им нека осветяват пътя ви!

На добър път!

Благодаря ви за споделеното време!

Нови магистърски програми във ФМИ и ФИСН

За първи път през учебната 2019/2020 г. Факултетът по математика и информатика на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ въвежда обучение по магистърската програма „Технология на софтуерното производство и внедряване“. Програмата дава възможност за задълбочаване, профилиране и специализиране на знанията и уменията за използване и прилагане на съвременните софтуерни технологии за управление на процесите в софтуерната разработка и внедряване. В нея се набляга на съвременни разпределени софтуерни архитектури, средства за оркестрация на техните елементи и инструменти за автоматизация на проверки и повторяеми операции в рамките на процеса на софтуерната разработка.

Магистратурите във ФМИ на ПУ предоставят възможности за най-добра подготовка за новите професии с използване на последните информационни технологии. Учебните планове и програми отразяват актуалните изисквания на бизнеса и на пазара на труда и изграждат умения и компетентности, които работодателите в ИТ

сектора очакват и изискват. Преподавателите разполагат с широкообхватен опит с бизнеса в ИТ сектора, а много от тях са мениджъри или специалисти във водещи софтуерни фирми.

Две изцяло нови магистърски програми предлагат и от Факултета по икономически и социални науки – „Киберсигурност“ и „Управление на продажбите“. Обучението в тях е 3 семестъра, като кандидатите трябва да са завършили ОКС „бакалавър“.

Магистърската програма „Киберсигурност“ осигурява на студентите знания и умения за справяне с най-новите заплахи и предизвикателства пред сигурността, каквито са заплахите в киберпространството. Програмата отговаря на европейските стандарти за обучение, осигурявайки изучаване на теми в области като мениджмънт на киберсигурността, проектиране, изграждане и защита на информационни системи в частния и публичния сектор, приложение на информационните и комуникационните технологии в системите за сигурност.

В магистърската програма се подготвят специалисти в

основни области от мениджмънта на киберсигурността: управление на риска, изграждане на способности за киберсигурност, управление на човешкия фактор в киберсигурността, противодействие срещу киберпрестъпления, интернет сигурност, мрежова и комуникационна сигурност и сигурност на системите на критичната информационна инфраструктура. Програмата е насочена към бизнес организации (фирми, корпорации) и държавните органи и институции, към защита на отделния индивид, на националната и международната сигурност,

както и развитието на международно сътрудничество по проблемите на киберсигурността.

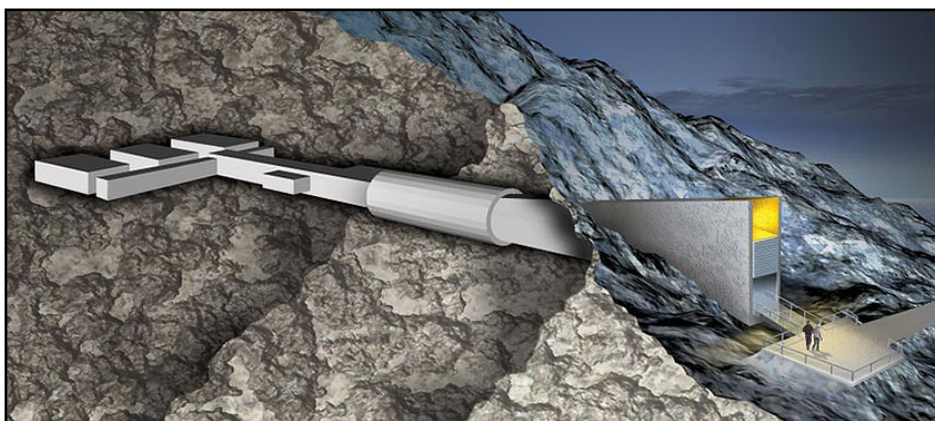
Магистърската програма „Управление на продажбите“ е със силна практическа насоченост в областта на дигиталния маркетинг, електронната търговия, анализиране на потребителското мислене и покупателния избор и др. Завършилите студенти с квалификация „мениджър“ имат възможност за професионална реализация като бизнес ръководители, търговски директори, мениджъри по продажбите, мениджъри по мрежов маркетинг, търговски представители и др.

Най-важното място на планетата Земя

Ние не се замисляме за това, че покрай различните чудеса на света, царските и президентските дворци на нашата планета може да съществува още по-важно съоръжение. В този обект се пази нашето минало, настояще и бъдеще – нарича се Световно семехранилище и се намира на остров Шпицберген. Островът е в Баренцово море – на 650 км северно от Норвегия и на около 1300 км от Северния полюс.

Хранилището е в село Лонгйир, Норвегия, в условията на вечен мраз, на 120 метра дълбочина и на височина 120 метра от морското равнище. Проектът е създаден за съхраняването на семена от всички селскостопански растения, съществуващи на Земята. В случай на драстични промени в климата, ядрена война, падане на астероид и други катаклизми семената ще бъдат запазени. Предполага се, че голяма част от запасите ще запазят своята жизнеспособност в продължение на стотици и хиляди години в хранилище, което не се влияе от външните фактори.

Семехранилището е разчетено за 4,5 милиона образци от семена и всяка държава има собствен отсек в тази растителна

банка, в това число и страните, в които се води война. Неотдавна сирийското правителство е изтеглило част от своите доставки на семена, защото някои зърнени култури са били унищожени след ракетен обстрел.

Обектът е оборудван с шлюзови камери и устойчиви на взрив врати. Хладилните агрегати гарантират безопасността на пробите и дори ако устройствата се повредят, температурата за няколко седмици ще се

повиши с не повече от 3°C. Зърнените култури се съхраняват при температура – 18°C, тъй като това са оптималните условия за поддържане на метаболитната активност на семената. Не се допуска съхраняването на растения, които са извън закона – например няма да намерите марихуана.

Да се надяваме, че на Земята никога няма да възникнат такива обстоятелства, които да ни принудят да се възползваме от запасите на тази растителна банка.

70 години от приемането на Женевските конвенции

Доц. д-р Христо ПАУНОВ

През 2019 г. се навършиха 70 години от приемането на Женевските конвенции, които регламентират правната закрила на лица (ранените и болните на бойното поле, военнопленниците, корабкрушенците, цивилните лица) и определени обекти по време на въоръжен конфликт и образуват основата на международното хуманитарно право (МХП).

Приети на 12 август 1949 г., непосредствено след края на Втората световна война, действащите четири Женевски конвенции са сред малкото международни договори, които са всеобщо ратифицирани и отразяват универсалните ценности на етичното поведение във време на въоръжен конфликт.

На 12 август 1949 г., след продължителна международна дипломатическа конференция в Женева и благодарение на усилията на Червения кръст, стреснатото от ужасите на Втората световна война човечество предприема решителна стъпка към утвърждаването на усъвършенствани и всеобщи норми за хуманност при въоръжен конфликт. Четирите Женевски конвенции от 1949 г. представляват съвкупност от правила за закрила на жертвите на въоръжен конфликт – лицата от състава на въоръжените сили, които са излезли от строя, независимо дали са ранени, болни, претърпели корабкрушение или военнопленници, както и гражданското население и изобщо всички лица, които не участват или са прекратили участието си във военните действия. Днес тези конвенции са универсално признати, а приетите по-късно през годините Допълнителни протоколи към тях доразвиват предоставяната закрила на определени категории лица и обекти и регулирането на средствата и методите за водене на

сражение както при международни, така и при немеждународни въоръжени конфликти.

Днес, 70 години след приемането на Женевските конвенции, безпрецедентните усилия в областта на посредничеството, разрешаването на конфликти и мироопазването все още не са довели до постигането на всеобщ мир. Войната се е превърнала в клане. Човечеството се е вцепенило пред реките от кръв, грамадите от трупове и опустошителните разрушения в годините на новото хилядолетие. Милиони жертви се нуждаят от нашето съчувствие, закрила и помощ, тъй като планетата ни продължава да се разтърсва от братоубийствени конфликти и страдания, причинени от социално неравенство, бедност, етническа нетърпимост, брутални ситуации на окупация и стремежи за налагане на диктат. Съвременните конфликти се променят значително от времето на създаването на Женевските конвенции. Наблюдава се тревожна тенденция на увеличаване на броя, продължителността и сложността на конфликтите, които са с изключително тежки последици за цивилното население. Бойните действия се водят в населени райони, застрашвайки в много голяма степен живота на цивилното население и унищожавайки критично инфраструктурата. Често е затруднено осигуряването на достъп до нуждаещите се, застрашена е безопасността на хуманитарния персонал. Всичко това прави особено осезаема необходимостта от спазване на нормите на международното хуманитарно право, от прилагане на механизмите за търсене на отговорност за неговите нарушения, за засилване на мерките не само на международно, но и на национално ниво.

България е ратифицирала Женевските конвенции и последователно спазва ангажиментите си по тях. През февруари 2019 г. с Постановление на МС в България бе създаден и Национален комитет по международно хуманитарно право, който да подпомага държавните институции при прилагането на нормите на МХП и в изпълнението на Женевските конвенции. Българският Червен кръст е основен партньор на държавата в тази област.

70-годишнината от приемането на Женевските конвенции е повод да бъде направена равностойка на глобално ниво и да бъде препотвърдено задължението на страните, в т. ч. и на България, за спазването на МХП. Балансът, създаден между хуманитарното право и другите правни режими, е с още по-значителна стойност днес, отколкото когато и да било преди. Освен че представляват правна основа за дейността на червенокръстното движение, Женевските конвенции и техните Допълнителни протоколи остават най-солидната опора за живота и достойнството на хората по време на въоръжен конфликт и техните норми продължават да запазват своята меродавност, тъй като гражданските права и свободи, съдебните гаранции и господството на закона не са пречки за държавната и индивидуалната сигурност, а нейни предпоставки. Съвременните предизвикателства пред световната общност по отношение на ролята на международните хуманитарно-правни разпоредби, недостигът на политическа воля за прилагането им и съществуващите опити за изместване и дори за обезсмисляне на универсално приетите основни техни принципи обуславят необходимостта от по-нататъшно активизиране на усилията ни за осигуряване на тяхното ефективно разгласяване и съблюдаване в условията на днешните въоръжени конфликти и по-специално при т.нар. „война срещу тероризма“.

70-годишнината от приема-

ЗНАЕТЕ ЛИ, ЧЕ... Международното хуманитарно право и Червеният кръст имат един и същ произход

Във вечерта на кървавата битка при Солферино (Италия) през 1859 г. Анри Дюнан, ужасен от страданията на десетките хиляди ранени, агонизиращи безпомощно на бойното поле без каквито и да било медицински грижи, потърсва начин за предотвратяване на тези страдания при бъдещите войни. Неговите идеи, които довеждат до зараждането както на Червения кръст, така и на международното хуманитарно право, са намерили израз в прочутата му книга „Спомен от Солферино“. Те срещат благосклонен отклик в цяла Европа и особено в собствената му страна Швейцария и са въведени бързо в практиката. Тези идеи включват:

- Създаването в мирно време на дружества, които да могат да оказват помощ на ранените войници по време на конфликт и по този начин да действат като спомагателни звена към медицинските служби на въоръжените сили, коригирайки техните недостатъци и слаби страни. Въпросните дружества за оказване на помощ се превръщат в националните дружества на Червения кръст или Червения полумесец;

- Основаването на Международния комитет за оказване помощ на ранените военнослужещи – неутрална организация с съдийство при въоръжен конфликт. Въпросният комитет, който е учреден в Женева през 1863 г. от Анри Дюнан заедно с още четирима видни жители на този град (Гюстав Моание, ген. Гийом-Анри Дюфур, д-р Луи Апиа и д-р Теодор Моноар), е предшественикът на Международния комитет на Червения кръст;

- Свикването от швейцарското правителство на Дипломатическа конференция, която през 1864 г. приема „Конвенция за подобряване участието на ранените в състава на воюващите армии“. Тази конвенция поставя крайъгълния камък на съвременното международно хуманитарно право: тя постановява, че на ранените или болните лица от състава на въоръжените сили трябва да се оказва помощ без каквато и да било дискриминация и независимо към коя страна принадлежат; че медицинските заведения, персонал и оборудване трябва да бъдат зачитани; че те ще са обозначени с отличителна

Пловдивският университет подписа рамково споразумение с Астраханския държавен университет

От 20 до 24 септември 2019 г. Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“ бе посетен от делегация на Астраханския държавен университет (АГУ), гр. Астрахан, Русия, в лицето на доц. к.и.н. Елина В. Полянская – заместник-ректор на АГУ по стратегическото развитие, и проф. д.п.н. Рафик Х. Усманов – завеждащ катедра „Политология и международни отношения“.

В рамките на визитата се осъществиха работни срещи на гостуващата делегация с деканите на Факултета по икономика и социални науки и на Философско-историческия факултет – доц. д-р Станимир Кабаиванов и доц. д-р Красимира Кръстановна, както и със заместник-ректора по учебната дейност – доц. д-р Мария Стоянова, и заместник-ректора по международно сътрудничество и академична мобилност – доц. д-р Надя Чернева.

В резултат на проведените разговори беше подписано рамково споразумение с основен акцент върху реализацията на академична мобилност, разработка на съвместни магистърски програми с получаване на двойна диплома по различни научни направления и осъществяване на научно, културно и хуманитарно сътрудничество.

Обсъдени бяха още и възможностите за общи публикации и проекти по програми за двустранно сътрудничество България –

Заместник-ректорите доц. Мария Стоянова и доц. Надя Чернева с руските гости

Русия, както и сътрудничество по програмата *Еразъм+*. Предвижда се създаването на Център за български език и култура на територията на Астраханския държавен университет.

Стартира работата по сформиране на научните колективи, които ще работят по конкретните програми в отделните научни направления.

➔ От стр. 6

Международното хуманитарно право...

емблема – червен

кръст на бял фон, и че акциите на санитарните формирования по време на конфликт ще бъдат считани за неутрални и не представляват израз на подкрепа за никоя от воюващите страни. Създаденият през 1878 г. Български Червен кръст прилага за първи път на Балканите тази първоначална Женевска конвенция – по време на Сръбско-българската война през 1885 г., когато съдейства за размяната на военнопленници и организира превързочни пунктове за ранените, подпомогнат от Сръбския Червен кръст, който допуска и улеснява свободното преместване на хуманитарна помощ.

Разпоредбите на международното хуманитарно право са усъвършенствани на няколко етапа от 1864 г. насам. Кръгът на законово защитените лица значително нараства в резултат на натрупания от човечеството ужасяващ опит, който, подобно на битката при Солферино, разкрива недостатъчната закрила за жертвите. Тази закрила е разширена през 1899 и 1906 г., обхващайки и претърпелите корабкрушение лица от състава на въоръжените сили. През 1929 г. отново в Женева е повишена международноправната защита на военнопленниците, дотогава закриляни само от нормите на обичайното право и Хагските конвенции. През 1949 г., след безпрецедентната бруталност на Втората световна война, съществуващите конвенции са ревизирани и допълнени под формата на съвременните Първа, Втора и Трета Женевска конвенция, регламентиращи подробно третирането на ранените, болните, претърпелите корабкрушение лица, санитарния персонал и военнопленниците. Приета е и револю-

ционната по своето значение Четвърта Женевска конвен-

ция, разширяваща международноправната закрила на една нова по своя мащаб категория жертви, а именно гражданското население.

Женевските конвенции пренасят в международната правна система въпроси от морално и хуманитарно естество. Те възплъщават червенокръстния идеал и са допринесли за спасяване на живота на огромен брой хора, за подобряване на участието на милиони военнопленници и цивилни интернирани лица, за събирането на стотици хиляди разделени семейства и за възстановяването на мира в десетки страни по света. Техният вдъхновител, автор и насърчител е Международният комитет на Червения кръст, който е удостоен чрез тези конвенции от световната общност на държавите със специален хуманитарен мандат за оказване на закрила и съдействие. В качеството си на неутрален посредник и в тясно сътрудничество с националните дружества на Червения кръст и Червения полумесец Международният комитет на Червения кръст допринася за прилагането на международното хуманитарно право, оказвайки медицинска помощ на ранените, болните и претърпелите корабкрушение, стремежи се да подобри режима на задържане на военнопленниците, издирвайки изчезнали лица и предавайки семейни съобщения. При необходимост той организира и операции за хуманитарна помощ в полза на гражданското население чрез доставянето на храна, лекарства и облекло, както и посещения при лица, задържани по политически причини.

Основните правила на Женевските конвенции могат да бъдат обобщени по следния начин:

- На лицата, които не участват или са прекратили участието си във военните действия, трябва да бъдат зачитани както животът, така и тяхната физическа и психическа неприкосновеност. Те трябва винаги да бъдат закриляни и третирани хуманно, без каквато и да било дискриминация;
- Забранено е да се убива или ранява неприятел, който е изваден от строя или се е предал;
- Ранените, болните и претърпелите корабкрушение лица трябва да бъдат прибирани и подслонявани и да им се оказват

грижи от воюващата страна, в чиято власт се намират. Закрилата обхваща също така санитарния персонал и медицинските съоръжения, транспортни средства и материали. Отличителният знак на тази закрила е червен кръст или червен полумесец на бял фон и той трябва да бъде зачитан;

- Забранено е да се използват оръжия или методи за военни действия, които биха могли да причинят ненужни жертви или прекомерни страдания. Животът, достойнството, личните права и убеждения на пленените бойци и на гражданските лица, попаднали във властта на неприятеля, трябва да бъдат зачитани. Те трябва да бъдат закриляни срещу всякакви форми на насилие или репресии и имат правото да

поддържат контакт със своите семейства и да получават хуманитарна помощ;

- Никой не може да бъде подвеждан под отговорност за деяние, което не е извършил. Никой не може да бъде подлаган на физически изтезания, психически тормоз, жестокости или унижителни телесни наказания;

- Участващите в конфликт страни трябва винаги да правят разграничение между гражданското население и бойците (комбатантите) с оглед на опазването на цивилните лица и имущество. Гражданското население и отделните цивилни лица не могат да стават обект на нападение. Атаки са допустими единствено срещу военни цели.

Международната научна конференция

Дали Бог играе на зарове? Има ли морал в света на елементарните частици? Каква е мисията на църквата в светлината на квантовата физика? Тези и други въпроси от областта на физиката и теологията обсъждаха учените, събрани в Пловдивския университет от 20 до 22 юни 2019 г. на международната научна конференция „Физика и теология – вчера и днес“.

Събитието беше организирано от Пловдивския университет със съдействието на Университета във Фрибур, Швейцария, и Центъра за източно православие към него, Съюза на учените в България – Пловдив, и с финансовата подкрепа на Фонд „Научни изследвания“ по проект КП-06-МНФ/18 за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в България. Интердисциплинарният характер на темата обедини усилията на преподава-

тели от четири факултета на Пловдивския университет (Физико-технологичния, Философско-историческия, Химическия и Юридическия) да поканят водещи учени – физици, теолози, философи и хуманитаристи – от България, Швейцария, Германия, Англия, САЩ и Канада, за участие в тази нетрадиционна конференция. Преводът, който направи възможно включването на по-широк кръг участници и зрителска аудитория, беше осигурен с технически средства от сдружение „Вяра&Бъдеще“. Специален гост на събитието беше екип на предаването „Вяра и общество“ на Българската национална телевизия. Подготвеният материал предстои да бъде излъчен в следващите издания на предаването. Конференцията беше отразена и от Радио Пловдив и други национални медии.

За първи път в България дискусиата между „точните“ и „хуманитарните“ науки беше изместена в областта на търсенето на (научно дефиниран и проверим!) път към Бога. Работата на конференцията беше открита на 20 юни в 6. аудитория с въвеждащо слово на доц. Тодорка Димитрова от Физико-технологичния факултет – инициатор и председател на конференцията. Поздравителни адреси поднесоха доц. Надя Чернева – заместник-ректор по международно сътрудничество и връзки с обществеността към ПУ „Паисий Хилендарски“, проф. Мария Панчовска – заместник-председател на Съюза на учените в България – Пловдив, и доц. Красимира Кръстанова – декан на Философско-историческия факултет.

Сесията с провокиращото заглавие „Дали Бог играе на зарове?“ започна с въвеждащ доклад на проф. Гидо Вергауен, бивш ректор на Университета във Фрибур, Швейцария. Той обоснова важността на категорията „природа“ в богословското тълкуване на света и разкри фините взаимовръзки природа – човек – Бог в контекста на противоречията между съвременната наука и светлината на божественото триединство.

Възлов в програмата беше докладът с демонстрационни експерименти, разработени от доц. Тодорка Димитрова и проф. Антоан Вайс от Университета във Фрибур. Именно тези експерименти, описани в книгата „Физика и теология – вчера и днес“ с автори физиците А. Вайс и Т. Димитрова и теолога Дитер Хатруп (от Университета в Паденборн, Германия), провокираха темата на конференцията. В нагорещената от очакване атмосфера зрителите за първи път „чуха“ светлината в експеримент, демонстриращ нейната квантова природа. Бяха удивени от уникалния експеримент за интерференция на фотони, при което светлината проявява едновременно вълновите и корпускулярните си свойства – явление, стоящо в основите на квантовата физика, науката, която през XX век даде нов облик на представите ни за микросвета.

Но ще попитате вие, какво общо има това с теологията?

Отговор на този въпрос даде редакторът на книгата проф. Барбара Халенслебен, директор на Центъра за източно православие към Университета във Фрибур. Основната концепция, която тя разви при представянето на книгата, беше новият шанс и предизвикателството за теологията като резултат от научните изследвания в областта на физиката. Квантовомеханичната интерпретация на вълново-корпускуларния дуализъм, демонстриран от Димитрова и Вайс, предполага нарушаване на причинно-следствената връзка и изисква въвеждането на акаузален шанс в природата. Това според авторите има важни последствия за философията и

Обща снимка на част от участниците пред входа на ПУ „Паисий Хилендарски“

теологията. По думите на проф. Халенслебен то „гарантира отворено бъдеще на Вселената и нейните градивни елементи“. Тезата беше разгърната в насока на това дали Бог е свободен и може ли той да се намесва в материалния свят, има ли човекът свободна воля, от която да произтича и неговата отговорност. Халенслебен стигна до заключението, че през последните сто години сериозната наука работи „в полза на теологията“ и проправя пътя към една правдоподобност, за която дори не сме мечтали –

факт, който все още е твърде близо до очите ни, за да можем да го забележим.

Вторият ден на конференцията беше посветен на същинския сблъсък между научните подходи и възгледите на физици и богослови. Младият физик доц. Венелин Кожухаров от Софийския университет запозна аудиторията с последните открития в света на елементарните частици. За мистериите на Вселената говори проф. Антоан Вайс, като обърна внимание на съвременните предизвикателства пред науката – тъмната материя, материя – антиматерия, огледалната вселена, посоката на времето и др. Той подкрепи изказването си с експериментални доказателства от своята научна работа.

Един от малцината участващи православни физици – проф. Стоян Танев (Университет Карлтон, Отава, Канада), предложи методологични подходи към срещата между физика и теология в областта на научното познание и в образователния процес. Дебатите се разгорещиха, след като астрофизикът проф. Арнолд Бенц от Федералното висше техническо училище (ЕТН), Цюрих, Швейцария, добави темата „Астрофизиката и теологията на Сътворението“. Според него от епохата на Просвещението до наши дни идеята за Бог обикновено се свързва с пропуски в научното разбиране. Това е очевидно в концепцията на настоящото движение „Интелигентен дизайн“. Проф. Бенц повдигна въпроса дали само физически измеримите неща са реални, или реалността е много повече от това, което човекът може да възприеме? Той приема, че Вселената е жива и сътворението е перманентен процес. Крайгълният камък между науката и християнството според него е възкресението. Доколко е възможна божествена намеса в природните закони, дискутира проф. Ралф Бергман от Бремен, Германия. Той даде примери от класическата физика за липса на противоречие между физичните закони и теологията и стигна до извода, че разглеждането на вероятностните процеси, присъстващи в квантовата механика, или на детерминистичния хаос по отношение на божествената намеса ще изясни въпроса дали тя може да бъде идентифицирана еднозначно. Проф. Иван Желев Димитров, бивш декан на Богословския факултет към Софийския университет, застъпи теза-

„Физика и теология – вчера и днес“

та, че науката и вярата са две форми на манифестация на човешкия дух, които са в движение и си противоречат на различни нива, но взаимно не се изключват. Според него твърдението, че човешкият ум дава последното и окончателно знание за света, води до митологизация на науката. Проф. Димитров заключи, че перманентната дискусия е пътят за хармонизиране на наука и вяра – за да вярваме в науката и да бъде вярата убедителна.

Следобедното заседание на 21 юни включваше доста разнообразни по тематика, но обединени от своя „хуманитарен“ поглед към темата доклади. Тук заслужава да се отбележат приносите на проф. Валентин Кожухаров (Лондон, Великобритания) относно мисионерската роля на църквата в светлината на квантовата физика. Той направи аналогия между квантовомеханичните явления на сплитане и суперпозиция и тайните на Божественото триединство. Проф. Мария Шнигер от Философско-историческия факултет на Пловдивския университет предложи модел на трансформацията в представата за време в светогледа на българите при прехода към християнство през девети век. Колеги от Химическия факултет – гл. ас. Атанас Терзийски, доц. Николай Кочев и физикът Стоян Тенев, повдигнаха бурна дискусия с анализа на практическите, социалните и политическите аспекти на отношението „наука – религия“ в съвременния свят. Д-р Виктор Костов от Висшия евангелистки богословски институт в София коментира провала на „научната есхатология“ в опита за адекватно обяснение на най-важните въпроси за смисъла на човешкия живот и бъдещето на човечеството. Доц. Тодор Велчев, астрофизик и богослов от Софийския университет, обобща голяма част от постигнатите общи позиции с твърдението, че християнският мироглед не само насърчава експерименталния подход в изучаването на света, но и оформя разбирането на заниманието с наука като призвание. Темата беше разширена от д-р Велислав Алтънов (ИЕФЕМ – БАН), който говори за възможния диалог между теология и научна фантастика и представи серия от примери за тяхното взаимно проникване. Следобедното заседание завърши с доклада изповед на Виктор Макаров, озаглавен „Бог, който играе на криеница“, и беше продължен с негово изпълнение на оригинална песен по текста на Псалтира. За участниците беше наистина трудно да прекратят своите спорове и излагането на аргументи и контрааргументи, съпоставянето на подходи и доказателства... дискусията продължи много след официалното закриване на заседанието. На фона на все по-формалното протичане на научни форуми през последните години това доказва, че организаторите са напипали наистина интересна, „гореща“ и остро дискусийна тема, която не остави никого безразличен.

Третият ден на конференцията започна с аналитичното изложение на проф. Ралф Бергман относно проблемите и възможностите за развиване на „християнска“ наука в постхристиянска (секуларна) Европа. То беше продължено от пространната лекция на проф. Хенри Шейфър (САЩ), първия доктор хонорис кауза на Пловдивския университет, който разказа за собствения си път през науката към вярата. Изключителен интерес предизвика краткото съобщение на младия български астрофизик Владимир Божилов, който представи на аудиторията последни новости от фотополяриметричните изследвания на свой екип за блазар OJ287 и разясни как изучаването на активните галактични ядра ни помага да разберем

възникването на нашата галактика – Млечния път, и да изучаваме потенциалните обитаеми зони във Вселената. Дискусията отново се разгорещи с доклада на проф. Хелмут Брюкнер от Института по геология в Кьолн, Германия, който предложи и демонстрира възможностите и ограниченията на геологическото датироване, за да стигне до констатацията, че актуалните резултати от геоложките изследвания (напр. на всемирния потоп) не противоречат на казаното в свещените текстове. Докторант Найдено Йотов (ФИФ) поста-

Моменти от работата на конференцията

ви въпроса за трансхуманизма като пресечна точка на търсенията на физици и теолози. Заседанието завърши с докладите на Андрей Романов („Вярата като интелектуално, емоционално и духовно усилие“) и на Йордан и Йоан Епитропови („За еволюционните етапи на познанието“).

Финалната сесия на конференцията отново постави изходните въпроси за възможността да се представят научни

доказателства за съществуването на Бога (Валентин Велчев, биолог, докторант по теология към Великотърновския университет), за прехода на Блез Паскал от изчислителната машина към янсенизма (главен учител Юлияна Белчева, СУ „Патриарх Евтимий“, Пловдив, и Оливер Чацков от Университета „Гоце Делчев“, Щип, Северна Македония), за моралните ценности в човешката еволюция през призмата на постиженията на физиката и теологията (доц. Димо Христозов от Университета по хранителни технологии), на доктрината за духовните вълни в Школата на мъдростта (Кирил Коликов, фондация „Духовна вълна“).

Работата на научния форум завърши с оживена дискусия по време на кръглата маса, където участниците се опитаха да обобщят постигнатото под надслов „Наука и теология – какво знаем, какво научихме?“. Споровете и опитите да се постигнат общи, непротиворечиви, аргументирани и приемливи за всички дефиниции, бяха вероятно най-ценното постижение на конференцията.

Международната конференция „Физика и теология – вчера и днес“ беше безспорен успех на университетската идея за диалог между природните и хуманитарните науки. Пловдивският университет предложи терен за едно удивително по своите научни последиствия „сговаряне“ между „науките за природата“ и „науките за духа“. Да се надяваме, че постигнатият по този начин диалог ще продължи!

**Доц. Тодорка ДИМИТРОВА, катедра „Физика“,
председател на конференцията
Проф. Мария ШНИТЕР,
ръководител на катедра „Теология“**

Депутати от парламента на Бавария гостуваха в Пловдивския университет

Депутати от Комисията по европейски политики на парламента на Бавария посетиха Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ като част от програмата на визитата си в Града под тепетата.

Председателят Томас Готхарт и останалите 12 членове на комисията бяха посрещнати от заместник-ректора по международно сътрудничество, академична мобилност, връзки с обществеността и протокол доц. д-р Надя Чернева, заместник-декана по научна дейност на Филологическия факултет доц. д-р Борян Янев и преподаватели от катедра „Романистика и германистика“.

Пред баварските депутати доц. Чернева представи дейността и мястото на ПУ „Паисий Хилендарски“ в образователната система на страната, академичния обмен по програмата „Еразъм“ в Германия и останалите европейски държави, възможностите за учене и усъвършенстване на познанията по немски език в различни бакалавърски и магистърски програми както във Филологическия факултет, така и в останалите факултети.

Стремежът на Пловдивския университет е не само да осъществява академичен обмен на студенти и преподаватели, но да търси и възможности за осигуряване на стажантски програми и практики в чужбина за своите възпитаници, както и партньорства за реализиране на съвместни научноизследователски проекти, подчерта зам.-ректорът доц. д-р Надя Чернева.

Домакини и гости обсъдиха глобалните явления в обра-

зованието – въвеждането на модерни методи на преподаване на т. нар. дигитално поколение, търсенето на баланс между модерното и задължителното по време на обучение, възможностите за реализация на пазара на труда у нас и спiranето на процеса на изтичане на мозъци.

Големият интерес към изучаване на немски език в България заинтригува депутатите от Комисията по европейски политики и те предложиха на домакините си да помислят за сътрудничество с университета в Регенсбург в провинция Бавария – един от утвърдените научноизследователски немски университети.

В момента ПУ „Паисий Хилендарски“ си сътрудничи с университетите в Дрезден, Берлин, Гьотинген и Бохум. Годишно 140 – 150 студенти от Пловдивския университет се обучават в различни европейски

Депутатите от Бавария заедно със своите домакини пред Ректората на ПУ

университети по програмата „Еразъм“, като 10% от тях обогатяват знанията си в немскоезична среда. Броят на немските студенти, които идват в Пловдивския университет, е значително по-малък. Тази година те са четирима, в специалностите „Балканска история“, „Славистика“, „Руска филология“ и „Българска филология“.

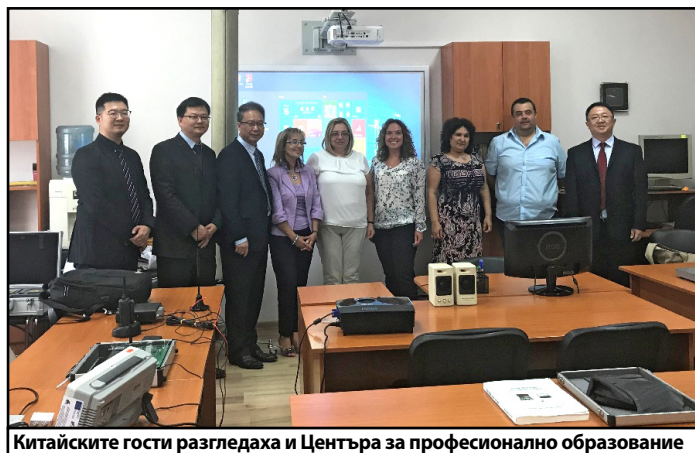
Обмисляме привлекателни за чуждестранните студенти възможности за обучение, като увеличим броя на магистърските програми с преподаване на английски и на немски език, заяви доц. Чернева. Заместник-ректорът разказа и за всички възможности за изу-

чаване на немски език в университета – бакалавърските програми по български език и немски език, по приложна лингвистика, както и „Лингвистика с ИТ“, „Лингвистика с маркетинг“ и „Лингвистика с бизнес администрация“, и магистърските програми по превод за европейските институции. Центърът за чужди езици и интеркултурна комуникация към Филологическия факултет също предоставя възможност за изучаване на немски език и други чужди езици с различни като степен на владение, времетраене, интензивност, професионална област и тематика курсове.

Делегация от Политехническият институт Шънджън бе на работно посещение в ПУ „Паисий Хилендарски“

На 16 юли 2019 г. делегация от Политехническият институт Шънджън, Китай, посети Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и се срещна с помощник-ректора по проектна дейност и декан на Физико-технологичния факултет проф. д-р Невена Милева, със заместник-ректора по международно сътрудничество, академична мобилност, връзки с обществеността и протокол доц. д-р Надя Чернева, както и с представители на академичния състав на университета.

Китайската делегация, водена от вицепрезидента на Политехническият институт, включваше още заместник-директора на Индустриалния център към института, заместник-декана на Хуманитарния факултет и други представители на ръководството на Политехническият институт Шънджън. Всички те посетиха и Центъра за професионално образование между ПУ „Паисий Хилендарски“

Китайските гости разгледаха и Центъра за професионално образование

и Политехническият институт Шънджън.

На срещата се обсъдиха нови перспективи за сътрудничество в научноизследователската дейност със съдействието на компанията Huawei, което да се реализира в центровете по технологии към Пловдивския университет и Политехническият институт Шънджън. Това сътрудничество ще бъде съпроводено и със съответно обучение на студенти от двете учебни заведения. Всяка година преподаватели и специалисти от китайското висше училище и Huawei посещават Пловдивския

университет и провеждат обучение на студентите от Физико-технологичния факултет от специалностите „Телекомуникационни и информационни системи“, „Телекомуникации с мениджмънт“ и „Информационно и компютърно инженерство“ по съвременни мобилни комуникации и технологии.

Международният фестивал на студентите, изучаващи руски език: „Друзья, прекрасный наш союз!“ – „Тържество на жизнелюбието и радостта от младостта“

Студентска делегация на Пловдивския университет взе участие и в осмото издание на международния фестивал на студентите, изучаващи руски език: „Друзья, прекрасный наш союз!“, който се проведе от 9 до 14 септември 2019 г. в Международния спортен център „Балканска-Росица“ край град Китен благодарение на Фонд „Русский мир“.

Списъкът на страните участници в ежегодната среща на студентите русисти се попълва с всяко изминало издание на форума – тази година в Китен се стекоха 280 представители на 25 университета от над 30 държави не само в Европа, но и студенти от Турция, Тунис и Япония.

В течение на 5 дена делегациите имаха възможността да усъвършенстват знанията си по руски език, докато се упражняват в любимото си занимание. И тази година фестивалът предложи избор между 10 майсторски класа с ментори професионалисти от Русия в съответната област – театър, кино, музика,

танци, авторска песен, журналистика, фотография, руски език, история и география на Русия. Студентите от Пловдивския университет с ръководител доц. д-р Надя Чернева активно се включиха в занятията по руски език, вокално майсторство, журналистика и танци.

Пловдивският отбор отно-

Представителите на Пловдивския университет заедно с ръководителя на групата доц. Надя Чернева
Снимка: Христина Кирковска

во бе подкрепен от Центъра за руски език и култура и Университетската библиотека. Учас-

тниците в пловдивската делегация споделиха впечатления от преживяното.

Анастасия Кехайова:

„Фестивалът за мен е себеизразяване, вдъхновение, радост, дружба, емоция. За пореден път се убедих в правилността на решението си да изучавам руски език и да свързва с него живота си – работата и бъдещето.“

Антони Стоянов:

„Останах очарован от фестивала. Едно от нещата, които истински ми допаднаха, бе непрестанното положително настроение у всички участници. Запознах се с много духовити, интелигентни, весели млади хора от различни краища на света. Благодаря на Инна Рубакова от Филологическия факултет на РУДН за отлично проведения майсторски клас по руски език. Благодаря и на другите ръководители на занятията, на организаторите и на екипа от Центъра за руски език и култура в Пловдивския университет за шанса да участвам и доверието. Спомените от това ярко събитие ще ме топят през настъпващите есен и зима!“

Атанас Костадинов:

„Тази година за пръв път участвам във фестивала „Друзья, прекрасный наш союз!“ и мога да кажа, че останах изключително

радостен от този факт! Запознах се с толкова много и различни хора от цял свят. Руският език ни помогна да общуваме и да се сприятеляваме – разказвахме за себе си, страните си, интересите и така намерихме приятели. Благодаря на организаторите за незабравимите топли спомени и новите приятели! Прекрасен е нашият съюз!“

Вилияна Войводова:

„За първи път взимам участие във фестивала и съм очарована! Запознах се с много нови хора, имах възможност да разговарям на руски език и да науча много нови неща. Всичко беше страхотно – фестивалната програма бе богата и интересна, но малко натоварена най-вече за нас, журналистите... Трудихме се и в свободното си време, но пък това ни донесе удовлетворение! Остава желанието да дойдем пак!“

Гергана Куртева:

„Фестивалът ми даде много – нови приятели, любов, емоции, култура, възможност... Но и взе частица от мен. Никога няма да забравя това ярко преживяване! Аз съм истинска щастливка, че получих този шанс! До нови срещи, приятели!“

Димитър Родозов:

„Чувството да си част от младежкия фестивал, е безценно – музика, танци, глаголи... Фестивалът е триумф на младежкото общуване под знака на руския език. Благодарен съм на екипа на Руския център за усиления и безкрайната им енергия, за да е достойно присъствието на Пловдивския университет на подобни международни форуми.“

Константин Обретенов:

„Имах шанса за втори път да се убедя, че същността на фестивала съвсем не се изчерпва с „празник на руската култура и език“ – той е не по-малко и тържество на жизнелюбието, на радостта от младостта. Възможността за общуване с таланти, пъстри личности от различни страни, ценният опит, който получих в майсторския клас по руски романи, воден от изключително отдадената и ерудирана преподавателка Галина Преображенская, и още много са причините отново да се завърна от фестивала обогатен и окрилен.“

Христина Кирковска:

„За първи път взех участие във фестивала „Друзья, прекрасный наш союз!“ и останах приятно изненадана. Шестте фестивални дни бяха наситени с много хубави емоции, музика, танци и веселие. Срещнах нови приятели, научих интересни неща, свързани с културите на другите държави, и извлякох максимална полза от майсторския клас по журналистика, в който участвах. Това бе невероятно изживяване, което няма да забравя! Пожелавам на всеки да се докосне до тази атмосфера!“

Анастасия Кехайова
Център за руски език и култура

Бързи интервюта срещат топроботодаатели с квалифицирани кадри в Пловдив

Speed Interviews за работа ще срещнат квалифицирани кадри с топкомпаниите в Пловдив на 24 октомври от 10 до 14 ч. в Gigertale bar. Форматът е уникален с това, че дава възможност на участниците да се включат в 3-минутни интервюта с всяка от фирмите. Кандидатите ще могат да се срещнат лично за по 3 минути с от 5 до 10 фирми, предлагащи работни позиции за хора, владеещи чужди езици, финансиста, маркетинг, продажби и др.

Организаторите на най-голямото експо за квалифицирани кадри Career Show разшириха кариерните събития, като излязоха извън столицата.

Speed Interviews са напълно безплатни за кандидатите, но регистрацията е задължителна отук: <https://careershow.bg/speedinterviews/registration/>. Това е така, тъй като кандидатите минават през преселекция – те трябва да отговарят на поне 2 от следните 3 критерия:

- Минимум 2 години професионален опит;
- Отлично владение на поне 1 чужд език;
- Минимум завършена бакалавърска степен.

Форматът е подходящ за студенти бакалаври в 4-ти курс, магистри, докторанти и всеки, отговарящ на минимум 2 от изброените критерии.

Д. И. Менделеев като преподавател

Проф. д.ф.н. Никола БАЛАБАНОВ

През 2019 година световната общественост отбелязва 150-годишнината от създаването на Периодичната система на елементите и отдава заслужено уважение към нейния създател – руския професор по химия Дмитрий Иванович Менделеев (1834 – 1907). Неговото откритие се оценява като научен подвиг, сравним с откритието на Нютон през XVII век, както и с други значими постижения в науката. Периодичният закон и Периодичната система имат непреходно значение за химията, но те стоят във фундамента и на другите природни науки, както и на техниката и технологиите. Всеки грамотен човек пази в спомените си голямата таблица на елементите, закачена в училищните кабинети по химия. И днес специалистите със затаен дъх следят откритията на новите свръхтежки елементи, които заемат полагащите им се места в тази таблица, предвидливо оставени „празни“ от руския учен.

Голямото откритие на Д. И. Менделеев, както и неговата богата и разнообразна научна дейност до известна степен засенчват качествата на учения като университетски преподавател. Това „ощетява“ неговата биография, но ощетява най-вече нас – днешните преподаватели във висшите училища. Защото Менделеев е оставил спомени и следи като талантлив лектор, като образец на педагогическо майсторство, от каквото и днес се нуждаем.

Своето верую на преподавател, както и на автор на учебник, предназначен за студенти, Д. И. Менделеев споделя още в увода на своето знаменито творение „Основни на химията“, написана през 1868 – 1870 г. Учебникът е бил преиздаван 13 пъти в Русия (в т.ч. и в Съветска Русия), а също превеждан на английски и френски език, смятан за един от шедьоврите на университетската учебна литература. Ето какво пише авторът в увода на своя учебник.

„Зданието на науката се нуждае не само от материал, но и от план, от хармония [...] Да се узнае, разбере и обхване хармонията на научното здание с неговите недостроени части [...] означава да се получи такава наслада, каквато дават само висшата красота и истината.“

Великолепно казано! А чрез създадената от него таблица Менделеев се разкрива като великолепен архитект и строител на едно от най-красивите „здания“ на науката.

Като дългогодишен университетски преподавател и автор на няколко учебника, аз се питам:

Как строим ние „зданието на науката“

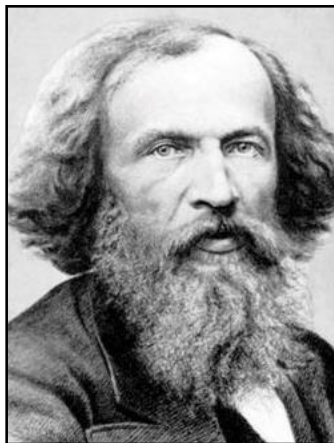
изправени пред своите студенти?

Всеки от нас е призван да „построим“ чрез своя учебен предмет именно такава здание. Не желая да разделям колегите на „добри“ и „лоши“ преподаватели (въпреки дългогодишните наблюдения). Моето желание е да провокирам днешните преподаватели да си задават от време на време този въпрос, дори още по-конкретно, „Не се ли свежда в някои случаи преподаването (както и учебниците) до струпване пред студентите на „строителен материал“, без грижа за хармонията. Не напомня ли работата на някои преподаватели на действията на самосвал, който изсипва пред студентите „пясък, чакъл и тухли“, след което ги оставя „да строят“?

Мисля си (може би наивно?), че всеки от нас би трябвало да си задава подобни въпроси и да се опитва честно да си отговори на тях. Може би университетската педагогика се нуждае от подобни лични равностметки, а също и от обществена оценка в този дух.

Преди да продължа „разговора“ с колегите, бих желал да обрисвам облика на Д. И. Менделеев като преподавател по спомени на неговите някогашни студенти. Ето как го представя един от бившите му студенти, по-късно известен руски химик, В. А. Яковлев:

„...Своеобразният сибирски говор на „о“ е все още запазил акцента на далечната родина. Речта му тече все по-нататък и по-нататък. Вие вече сте привикнали с нея, вече цените нейната руска точност, способността да отсече сравненията като с брадва, да остави и в цо-годе внимателната памет следи за цял живот. Още малко и вие, вниквайки в трудния понякога за неподготвения ум път на доводите, все повече и повече се поразявате от дълбочината и богатството на съдържанието на четената лекция. Да, това е самата наука, нещо повече – философията на науката ни говори със своя строг, но ясен и убедителен език. Вие започвате да се любувате на мощната мрачно-строга фигура, напомняща Микеланджеловия Мойсей. Всичко в нея е хубаво: и това чело на мислител, и съсредоточено свитите вежди, и лъвската грива на падащата върху раменете коса, и извиващата се при поклащането на главата брада [...] (цитирано от [1]).

Д. И. Менделеев

Лично мене ме впечатлява това описание на преподавателя Менделеев – мощен като Мойсей, с „лъвска грива“ и т.н. Не по-малко възторжено описва преподавателя си негов бивша студентка и сътрудничка, по-късно писателка и артистка, Олга Озаровская:

„С живописна лъвска глава, с извънредно прекрасно лице [...] на катедрата стои високият и набит Менделеев [...] Ако речта на посредствения учен може да се оприличи на чистичка градинка, в която до хилавите стръкчета на подпорки са поставени етикетчета, то лекцията на Менделеев представляваше чудо: пред очите на слушателите от зърната на мислите израстваха

мощни стволоче, които се разклоняваха, допиряха върховете си, цъфтяха буйно и слушателите се отрупваха със златни плодове [...] за такива слушатели може да се каже – щастливци!“ [1].

Ето отново повод да се замислим: правим ли нашите студенти „щастливци“ с лекциите си, или им показваме „чистички градинки“ с „хилави стръкчета“ знания? Някои може да се опитат да обяснят педагогическото майсторство на Менделеев като плод на неговия талант. Не е вярно! Съвременниците му подчертават, че то е резултат от задълбочена подготовка на всяка лекция и от всеотдайното нейно изпълнение. Само привидно лекциите на Менделеев изглеждали като импровизации, зад тази външност се криел огромен предварителен труд. За това отново свидетелстват спомените на неговите студенти и сътрудници. И подготовката, и изяснянето на лекциите изисквали от Менделеев голямо напрежение. От аудиторията той излизал уморен и изпотен; известно време стоял в препараторната стая, наметнат с палто, опасявайки се от простуда. Според описания на местни вестници от онези години дори стените на университетските аудитории се „изпотявали“ по време на неговите лекции. Всички спомени и описания красноречиво говорят, че като лектор Д. И. Менделеев е притежавал качества на учен, преподавател и актьор. Може би такъв трябва да бъде идеалният университетски преподавател?!

Ако това е така, естествено се породила идеята – да се запазят стилът, маниерите, похватите на такъв опитен лектор, за да се ползват от тях следващите поколения преподаватели. Следва да отбележим, че през 20-те години на миналия век са били направени опити да се запишат някои емоционални аспекти от лекциите на Менделеев [2]. Спомената по-горе О. Озаровская се опитала „да напише музика по лекциите на Менделеев“. Тя направила своеобразна „партитура“, като обозначила всички оттенъци в звученето на Менделеевата лекция.

Това е според мен изключително интересна идея, на която смятам да посветя втората част от статията си.

„Партитура на лекцията“

ще разглеждаме като разгърнати във времето действия на преподавателя по време на лекция. При това за основни характеристики на тези действия се приемат: интензивност на изложението на учебната информация (I), аспекти на активизиране на мисловната дейност на студента (A), емоционални аспекти на лекцията (E) и т.н.

Естествено е да се приеме, че най-важната характеристика за университетската лекция е интензитетът на учебната (научната) информация, I. В зависимост от лекцията (и от лектора) развитието във времето на тази характеристика може да бъде различно. На Фиг. 1 са показани няколко различни варианта на тази зависимост: постоянен интензитет (1,а), променлив интензитет (1,б) и периодично изменящ се интензитет (1,в,г). Разбира се, възможни са и комбинации на посочените варианти.

Едва ли споменатите варианти подлежат на някакво класиране. Разбира се, за лекция в университетската аудитория едва ли трябва да се предпочита и препоръчва вариант а). Този вариант означава монотонен характер на лекцията, което уморява както студентите, така и преподавателя.

Педагогическото майсторство се състои в това преподавателят да комбинира умело трите посочени характеристики, за да могат те да се

12 теста по руски език – новото начало

Гл. ас. д-р Милена СТОЙКОВА, Катедра по руска филология

„12 теста по руски език“ е само началото, защото Рада Чобанова и Енчо Тилев предлагат тестови комплекс с комуникативни задачи. Сега можем да ползваме „12 теста по руски език за нива А1 – А2“, утре вече ще държим в ръце втория сборник – за В1 – и докато се учим и надграждаме, ще стигнем и до В2, което с нетърпение очакваме. А после остава съвсем малко до С1 и по-нагоре, защото смятам, че авторите няма да се удовлетворят, докато не покорят върховете, тъй като не само го умеят и могат, но го правят максимално професионално, с хъс и вкус за живата пестроцветна руска реч.

„12“ е само началото за системата от тестове по руски език на Рада Чобанова и Енчо Тилев. За двамата автори настоящият сборник е първото им съвместно вдъхновение: за Рада – съавтор

на четири учебника по лексика и съставител на два речника, за Енчо – автор на дисертационен труд по морфология на съвременния руски език, на превод от немски език на „Родопските говори на българския език“ на Л. Милетич и на множество научни публикации. Новото начало е за професионалната им съвместност, сътворила настоящото тестово помагало като част от комплексно тестово цяло, насочено към изучаващите руския език извън езикова среда и желаещите да коригират нивото си на владение: за начинаещите тестовите могат да бъдат стимул за повишаване на знанията, а за напредналите – удовлетворение от постигнатото със стремеж за усъвършенстване.

„12 теста“ е само началото, но правилното начало. Защото, както и накъдето те поведат,

натат и ще тръгнеш: тези, които искат да се усъвършенстват – и обучаеми, и обучаващи, могат да бъдат сигурни, че са избрали правилния път.

С „12 теста по руски език“ забравяш, че началото е трудно; то става увлекателно, насърчава те да продължиш, дори да не

успяваш веднага.

Тестовите задачи и текстовете за разбиране (четене и слушане с разбиране) предполагат не само проверка, но имат допълнително информативен характер, изпълнени с елементи от културния контекст на съвременния начин на живот в Русия, очаквано съдържащи се в автентичните текстове, каквито са текстовете в помагалото – разнообразни, многообразни по жанр, с ярка тематична палитра.

Предвиждам дълго, интересно и многопосочно пътуване за „12 теста по руски език за нива А1 – А2“ на Рада Чобанова и Енчо Тилев, както и за очакваното продължение – сборниците с тестове за нива В1 и В2, които ще помагат на учещите руски език в извънезиковата среда да достигат необходимото за съвременното живо общуване свободно владение.

Большому кораблю – большое плавание!

➔ От стр. 12

допълват взаимно и да стимулират. Нека посочим основните прийоми на другите две характеристики.

Активизирането на мисловната дейност на студентите включва следните прийоми: използване на проблемни ситуации, диалог, дискусия, игрови ситуации и др. „Емоционалната“ характеристика включва: епитети, сравнения, отстъпления, жестове (мимики), усмивки, паузи, изменение на интонацията и др. Както се вижда, университетският преподавател наистина трябва не само да знае материала, но и как да

Д. И. Менделеев като...

го поднесе на студентите; трябва да бъде не само педагог, но и известна степен артист.

Вече стана дума, че опитният педагог трябва умело да съчетава прийоми на различните характеристики. В този смисъл известно предимство имат преподавателите с по-голям педагогически стаж. На Фиг. 2 е направено сравнение между „партитурите“ на две лекции по математика (взето от [2]). Първата част (от 0 до 45 мин.) представлява партитура на лекция, изнесена от професор с над 50-годишен стаж. Втората част на партитурата (от 45 до 90 мин.) отразява фрагмент от лекция на доцент с педагогически стаж 10 години. Впечатление правят както монотонният характер на изложение от втория лектор, така и липсата на стимулиращи и емоционални прийоми при него. Разбира се, този резултат не трябва да бъде абсолютизиран. Слушал съм монотонни и скучни лекции от преподаватели (и то по педагогика) със значителен стаж.

Лично аз пазя спомени от моите студентски години за преподаватели с великолепни качества. Не мога да забравя лекциите на преподавателя по висша математика в Софийския университет проф. Я. Тагамлишки. Освен строгата научна информация те включваха и елементи на артистизъм: задължителен поклон при влизане в аудиторията, уместни бележки и ободряващи закачки, огромен диапазон на интонацията, достигаща до кресцендо.

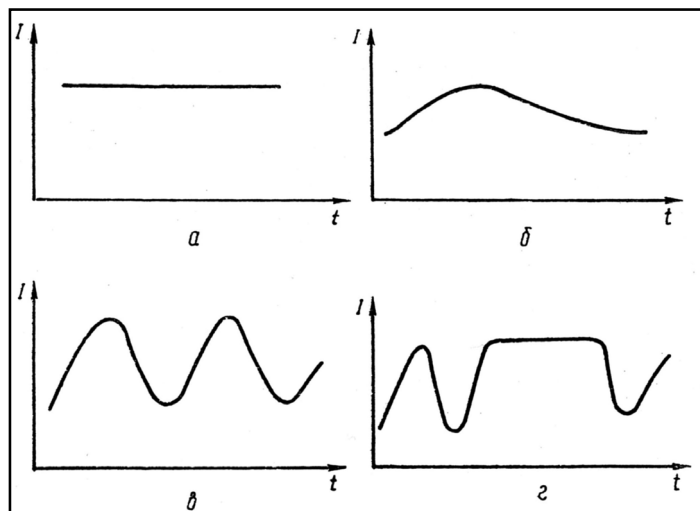
Един от „аристократите“ (в интелектуален смисъл) във Физико-математическия факултет беше доц. Леон Митрани. Имах късмет, че работих под негово ръководство няколко години – при основаването на Катедрата по атомна физика в Пловдив. Дано да съм постигнал донякъде неговото майсторство!

Под влияние на лекциите у студентите се култивира отношение към науката, оформят се научни убеждения и това способства те да определят своето предназначение, своята мисия като бъдещи специалисти. Разбира се, това не означава, че трябва да се подценява значението на семинарните и лабораторните упражнения.

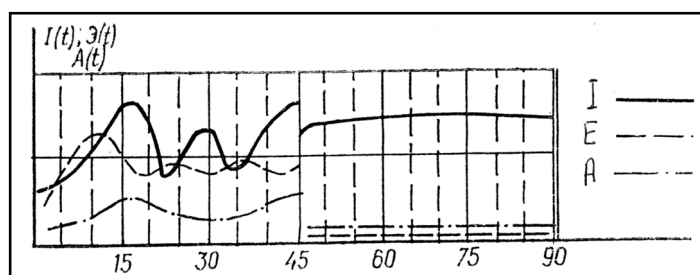
В заключение още веднъж ще повторя, че създателят на Периодичната система на химичните елементи Д. И. Менделеев ни е оставил освен научните си постижения, още и примери за това как трябва да строим „зданието на науката“ пред очите на студентите, за да усетят нейната красота и хармония.

Ползвана литература

1. Писаржевски, О. Дмитрий Иванович Менделеев (превод от руски). ДИ „Наука и изкуство“, София, 1951.
2. Вергасов, В. М. Активизация мыслительной деятельности студента в высшей школе. Изд. „Вища школа“, Киев, 1979.
3. Смирнов, Г. Менделеев. „Молодая гвардия“, Москва, 1974.

Фиг. 1

Фиг. 2

От мултиезиков и мултикултурен център на Източна Румелия до Европейска столица на културата

Лекция, посветена на историята на френския колеж „Свети Августин“ в Пловдив

Доц. д-р Мая ТИМЕНОВА-КОЕН

На 20 май 2019 година в рамките на проекта „Пловдив – от мултиезиков и мултикултурен център на Източна Румелия до Европейска столица на културата“, отец Даниел от Източнокатолическата църква изнесе публична лекция за историята на френския колеж „Свети Августин“ в Пловдив. Присъстващите студенти и преподаватели имаха възможност да научат по-малко известни и интересни факти за създаването на колежа, за учебните методи и за живота на учениците в него, както и за съдбата му, продиктувана от неизбежни и трагични исторически превратности. Лекцията носеше духа на това забележително учебно заведение, посветено на разпространението на френския език и култура.

Отец Даниел се спря на отделните етапи на изграждането и развитието на колежа. През 1864 г. отците успенци създали в Пловдив малко начално училище – „Св. Андрей“, което през 1884 г. прераснало в колежа за средно образование „Св. Августин“. Началното училище било построено на мястото на днешната Семинария. По-късно върху терена на спортното игрище на учениците бил построен самият колеж, който се превърнал в едно от най-престижните учебни заведения на Балканите и просъществувал до 1948 г., когато дейността му била прекратена от комунистите. Както е известно, в неговата сграда днес се помещава централният корпус на ПУ „Паисий Хилендарски“, където и поканихме отец Даниел. Тази сграда, наситена с минало, направи още по-вълнуваща неговата лекция.

Колежът е бил построен изцяло със средствата на отците успенци. Опустошителното земетресение през 1928 г. разрушило напълно горните етажи, но сградата била построена отново във вида, в който съществува днес. Учебният процес в колежа започнал от забавчаката (по желание) до края на средното образование, като дипломите били признати както в България и Франция, така и навсякъде по света. В тази връзка отец Даниел спомена д-р Лазаров, възпитаник на колежа, хирург от Балтимор, който става инициатор на поставянето на мемориална плоча в памет на божиите служители, жертви на комунистическия режим. Поставена е и втора такава, в памет на отец Камен, от неговите признателни ученици.

Участниците в проекта заедно с отец Даниел

Доказателство за религиозната толерантност е фактът, че в рамките на колежа съществували два параклиса: единият – с византийски обред, а другият – с католически. Освен това в него могли да учат деца от всички вероизповедания. Сред учениците имало католици, православни християни и дори четирима мюсюлмани.

Що се отнася до учебните програми, те включвали всички дисциплини наред с вероучението. Децата и учителите разполагали с изключително богата библиотека с учебници, научна и художествена литература. Не само по време на преподаването – френският език бил задължителен и при общуването в колежа, което само по себе си, както е всеизвестно, е неоспоримо условие за брилянтното овладяване на чужд език. Обучението било осигурявано от високо ерудирани отци, получили своето образование във Франция и Белгия.

Освен на богатата си библиотека колежът „Св. Августин“ се радвал и на своя забележителен природонаучен музей, създаден от отец Борис Таверние. Именно с неговите експонати е основан Природонаучният музей в Пловдив.

Духовият оркестър на училището бил изключително добър. Той бил канен редовно на различни събития в града.

Спортните дейности също са заемали важно място в учебния процес.

Изключителни грижи са били полагани и за моралното възпитание на учениците. Те са

Пловдив и България. Той участвал и в българската делегация на Парижката мирна конференция след Втората световна война и помогнал българите да получат благоприятни условия. Прогонен от страната, успял да предаде любовта си към България на отец Андре, доктор по литература, който осъществил мечтата си, идвайки в Пловдив след реформите през 1989 г. Отец Андре, забележителен ерудит, можеше да се удивява дълго на красотата на едно дърво с причудливи форми в Цар-Симеоновата градина или с часове да говори за Мишел дьо Монтен и несъвършената човешка природа...

В края на своята лекция отец Даниел отново препоръча книгата на Ален Флори, „Един френски колеж в България – „Свети Августин“, Пловдив, 1884 – 1948“ (Alain Fleury : *Un collège français en Bulgarie (St Augustin, Plovdiv, 1884 – 1948)*).

...

Докато слушах вълнуващия разказ на отец Даниел, виждах очите на прогонените от колежа деца, някои от тях само месеци преди да си вземат последните изпити – на децата с прекършени мечти. Виждах и крехката фигура на поета и преводача Любомир Генчев (1901 – 1981), учил в колежа от 1922 до 1928 г. и преподавал в него от 1933 до 1948 г. На поета Любомир Генчев, чиито стихове, сътворени на френски език, били конфискувани от комунистическите власти през 1973 г., но той успява да ги възстанови по памет и след демократичните реформи през 1989 г. благодарение на Марта Савова (преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“ и ПУ „Паисий Хилендарски“), както и на френския професор Ален Вьюомен те бяха публикувани.

Слушах разказа на отец Даниел – един истински урок по история, изнесен на български от един чужденец в Пловдив. Пловдив – град, в който отново се възцаряваше културният и езиковият метисаж, град на устоялата през вековете въпреки всички изпитания етническа и религиозна толерантност.

били насърчавани да се грижат за болни хора, а по-заможните – да се занимават и с благотворителна дейност.

Разкажат на отец Даниел за живота на френския колеж „Св. Августин“ – безценно съкровище сред образователните заведения в Пловдив, обхваната и периода на закриването на колежа от комунистите на 2.08.1948 г., както и екзекуцията на преподаватели от него. Период колкото трагичен, толкова и позорен за историята на България (бел. на автора). Отците успенци Камен Вичев (1893 – 1952), преподавател в колежа от 1930 до 1948, Павел Джиджов (1919 – 1952), иконом, Йосафат Шишков (1884 – 1952), преподавател в колежа „Св. Августин“, а преди това основател на френско-българския център във Варна, както и монсеньор Евгений Босилков (пасионист) са арестувани, измъчвани, осъдени на смърт и разстреляни на 11 ноември 1952 г.

Последният директор на колежа, Озон (Анри) Дампера (1886 – 1955), останал почти тридесет години в България и допринесъл много за развитието на организирания спорт в

Една капка арменска кръв е достатъчна...

Елка ПЕТРОВА

студентка в спец. „Славистика“, V курс

Жестокостта, съхранила лицата и имената си днес сред страниците на историята, спотаила следите си зад усмивките в овехтели снимки и все още надничаша неспринадено между редовете на фамилените спомени, откъсва някога от родните им земи хиляди арменци. Превратностите на времето разпиляват хората по пустите пътища на чуждите земи и ги принуждават да търсят сред непознатото нови частици от света, където да поставят отново основите на своя живот. Българският народ приятелски посреща бягащите и борещи се за всяко дихание от своето съществуване арменци, а Пловдив се превръща в едно от онези кътчета в света, което приютява и подарява на много семейства възможността да съградят повторно своя дом. За съдбата на тези хора, за миналото и настоящето на създалата се арменска общност в Пловдив разказа Хрипсима Ерниасиян пред преподаватели, студенти и гости на публичната лекция (изнесена на 25.06.2019 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“), организирана като част от дейностите по фундаменталния научен проект, подкрепен финансово от Фонд „Научни изследвания“ на МОН, на тема „Пловдив – от мултиезиков и мултикултурен център на Източна Румелия до Европейска столица на културата“.

Макар да носеше названието „лекция“, събитието се отдалечи от същността на своето наименование и от предаване на непозната за аудиторията информация се преобрази във вълнуващо описание на листове от албума на живота на арменците в Пловдив.

Изграждането на училище – средище на културата и народността, дом на просветата, бе първата снимка, към която обърна погледите на присъстващите Хрипсима Ерниасиян. Историята на единственото арменско училище в България по документи започва през далечната 1834 година в Пловдив, като го поставя по старост в тактична конкуренция с първото българско светско училище, основано от габровските възрожденци Васил Априлов, Никола Палаузов, Васил Рашеев на 2 април 1835 година в Габрово. Арменското училище отваря за първи път своите врати, носейки името „Вартананц“, а първият учител е писарят Дер Степанян. Наименованието на новоизградената институция на знанието препраща към знаменитата битка, разразила се на Аварийското поле през 451 година, за християнската вяра и напомня името на загиналия на онова поле велик пълководец Вартан Мамигонян. Първите възпитаници на училище „Вартананц“ са само момчета, които получават образование до 4. клас. Години по-късно с разчупването на патриархалната догма през 1866 година се открива и девическото училище „Барварян“. Около 1920 година е времето, когато двете училища са слети и това води до формирането на единното Арменско народно смесено училище „Вартананц – Барварян“, което дава възможност за обучение до седми клас и се признава от закона, действал в България, за основно училище с прогимназия. Лептата, която спомага за развитието на училището чрез построяването на необходимата за провеждането на учебния процес сграда, е дадена от благотелката Виктория Тютюнджиян, която дарява средства в памет на починалия си съпруг – Крикор (тютюнев магнат, мечтал да построи нова училищна сграда, но напуснал земния свят преждевременно). Превратностите в ориста на арменския народ сякаш застигат и училището и през 1976 година то е закрито. Отнема 14 години на арменците да успеят да възстановят своето просветно образователно средище, като на 16 септември 1990 г. то отново посреща ученици, но вече носещо имената на своите благотелители, на онези, които някога прекратяват своеобразната му разходка из различните временни помещения – Виктория и Крикор Тютюнджиян.

Друг акцент беше религията на арменците – християнството. Вярата, по думите на Хрипсима Ерниасиян, е квинтесенцията, обединила арменската общност през обръкаността на събитията от историята, съхранила тяхната идентичност като част от даден народ и продължаваща да бъде неразделен елемент от настоящето им ежедневие. Арменската общност придобива своя църква

След срещата с представителите на арменската общност

през 1675 година, а сградата се намира в подножието на *Небет тене*, носи името „Сурп Кеворк“ („Свети Георги“) и е запазена до наши дни. Храмът събира членовете на арменската общност в Пловдив както по време на традиционните за общността празници, така и на националните празници на родината, която ги е приела – България. Неповторима по своя характер е създадената през 2001 година музейна крипта към църквата, която пази църковна утвар, пренесена вместо личните вещи на бягащите по време на гоненията от градовете Малгара, Родосто (дн. Текирдаг), Чорлу.

Освен училището и църквата, които поддържат традицията и духа на арменската общност, с тази задача са се заели и редица дружества и организации: Общарменският благотворителен съюз „Парекордзаган“ – AGBU, фондация „Аракс“, Арменското физкултурно дружество *ХОМЕНЪТМЕН*, Арменското благотворително дружество *ХОМ*, Културно-просветната организация „Ереван“, Арменската организация *ХАМАЗКАИН*, като част от дейностите им включват ежегодния детски летен лагер „ХайЛер“, арменския самодееен театрален колектив „Хагоп Баронян“, танцовите състави – „Астхигнер“ („Звездички“), юношеската танцова група „Йеразанк“ („Мечта“), танцовата група „Нърени“ („Нарове“), вокално-инструменталния състав „Еребуни“, детско-юношеската танцова група „Ереван“, вестниците „Вахан“ и „Парекордзагани Цайн“ и др.

Думите на Хрипсима Ерниасиян позволиха на гостите в залата да огледат и опознаят оста, изградена от вяра, език, стремеж за образование и традиция, около която и до днес се завърта пътят на всяка личност – част от разпиления от родните си земи арменски народ. Създадената атмосфера и придаденото усещане за близост и съпричастност между съдбата на арменската общност и присъстващите бяха допълнително подкрепени от личния разказ на Хрипсима Ерниасиян за собствената ѝ фамилен история, побрала в себе си спомените за бягството на семейството ѝ от град Малгара, за първите стъпки в арменското училище и за работата ѝ в Общарменския благотворителен съюз „Парекордзаган“.

На гостите на събитието бяха подарени книги, които им предоставяха възможността да се докоснат до очарованието на арменската поезия, да опознаят арменските християнски празници, да разберат каква е актуалността в битието на арменската общност и да се сблъскат с реалността на трагедията при бягството от гоненията, мрачността на това хиляди животи да бъдат разкъсани на парчета.

Превърнали се в отломки на своето време и макар с неуморно устремен поглед на душата към загубените родни земи, арменците със своята непреклонност пред съдбата и силна вяра успяват да съградят отново своите домове, да създадат сплотена общност и по този начин да станат част от един мултиезиков и мултикултурен център като Пловдив. Ако търсим израз, който да съумее да въплъти в себе си сърцатостта, упоритостта и характера на членовете на арменската общност, то по думите на Хрипсима Ерниасиян ще си позволим да цитираме мисълта на румънския писател от арменски произход Варужан Восганян – *една капка арменска кръв е достатъчна*.

Международен форум за студенти русисти се радва на свои възпитаници от Пловдивския университет

За единадесети път студенти русисти на Пловдивския университет взеха участие в Международната квалификационна школа „Съвременни педагогически технологии в обучението по руски език като чужд“, която се проведе от 18 до 23 август 2019 г. във Варненския свободен университет с подкрепата на Фонд „Русский мир“.

В тазгодишното издание на форума се включиха представители на 12 университета от 8 страни, а тема на методическата разработка от всяка делегация в Годината на театъра в Русия стана крилатата фраза на всеизвестния драматург Шекспир: „Целият свят е сцена“. Сред лекторите на школата традиционно бе представена и доц. д-р Надя Чернева – преподавател в катедра „Руска филология“ и ръководител на Центъра за руски език и култура на Пловдивския университет.

Вече познатата от миналогодишното издание на форума кино-технология в обучението по руски език като чужд отново се превърна в един от основните притегателни центрове в програмата на школата. Участниците получиха творческа задача за създаване на кратък обучителен филм по зададена тема, като за целта бяха преразпределени в интернационални отбори. Всяка група разработи оригинален сценарий, подбра актьори и режисьори на филма си, което послужи за успешното структуриране на методическата им идея за поднасяне на тематичен лексикален и граматичен материал.

Пловдивската делегация активно се включи в майсторския клас на доц. Чернева „Русь танцевальная“, посветен на възможностите за използване на руския танц и неговите особености в процеса на паралелно обучение по руски език и култура. Бяха показани типични руски движения като „ковырялочка“, „перемен-

Представителите на Пловдивския университет

ный шаг“, „припадание“ и „ёлочка“.

За пръв път в рамките на тържествената церемония по закриване на форума бившите участници и вече ръководители на делегации получиха специални грамоти за преданост към школата. Сред наградените бе и ръководителката на отбора от Пловдивския университет Анастасия Кехайова.

Студентите Валерия Димитриева, Владимир Илиев, Георги Писов и Христина Кирковска изразиха удовлетворение от участието си във форума и увереност, че получените знания ще са им от истинска полза и че съвсем скоро отново ще се срещнат с новите си приятели.

Анастасия Кехайова, Център за руски език и култура

Студентска делегация от Университета отново участва в лятна езикова школа в Москва

За втора поредна година Москва прие делегация от 18 студенти русисти на ПУ „Паисий Хилендарски“ в рамките на лятната езикова школа по руски език, проведена от 1 до 31 август в Руския университет за дружбата между народите (РУДН) с подкрепата на Центъра за руски език и култура на Пловдивския университет.

Езиковите занятия на школата протекоха в три групи на нива от А1 до В2, а освен изявено българско участие в РУДН се стекоха представители от Франция, Алжир, Гана, Казахстан и Полша. Богатата културна програма, предложена от организаторите на школата, помогна на участниците ѝ още по-трайно да се потопят в атмосферата на автентичната руска култура и реч. Студентите ни имаха възможност да посетят Московския Кремъл, Третяковската галерия, най-голямата ботаническа градина в Русия, Новодевическия

„Сладки“ преживявания при престоя в Москва

манастир в Москва и още много обекти на руското и световното изкуство и култура.

В края на школата всеки участник получи сертификат за преминато обучение и най-вече увереност в езиковите си познания. Студентите на Пловдивския университет са благодарни на организаторите на

лятното езиково училище и на екипа на Центъра за руски език и култура, който се погрижи за безпроблемното заминаване и престой на групата в руската столица. Някои от участниците споделиха за вестника на Пловдивския университет впечатление от преживяното.

Антони Стоянов: „Влюбих

се в Москва! Един месец не ми стигна, за да я опозная цялата... Допадна ми руското изкуство, култура, история, храна и хората – всички бяха изключително отзивчиви и добре настроени. Курсът по руски език в университета РУДН беше много полезен. Специални адмирации бих искал да изкажа към преподавателката ни Юлия Юрова, която структурира за нас интензивен, но и много полезен и систематичен курс по руски. Ходех на занятия с удоволствие – научих много особености на руската граматика и значително обогатих речниковия си запас. Винаги ще помня първото си посещение в Москва! Русия, до нови срещи!“

Кристиана Колева: „Да прекарам един месец в Русия, звучеше като приказен сън, но за мое огромно щастие той стана реалност. Това беше един незабравим месец, изпълнен с

На стр. 17 ➔

По странния път на любовта (Виола Каравелова)

Стефан ПАМУКОВ

Тя не е първородна дъщеря на семейство Каравелови. Първа е Радка, която неочаквано угаства в Пловдив. След нея идват Виола и Лора. Те растат под загрижения поглед на майка им, Екатерина Каравелова, особено когато Петко Каравелов лежи несправедливо в затвора на Черната джамия. И двете сестри са забавни, красиви и любопитни. Лора завършва образованието си в Париж и Анверс, Виола – в Петербург. И двете имат сходни съдби – те са духовно направлявани от някакъв вътрешен глас на майка им. И Виола, и Лора живеят известно време в Париж, но жизненият им път е доста трънлив. Виола се омъжва за Илия Белинов (1910 г.), а по-късно за Йосиф Хербст, но огън не гори в нейното огнище. Дъщерите на Петко Каравелов са благодарни на съдбата, че семейството им винаги се е славело с безкористност и доброта, че е било в близки отношения с Пенчо Славейков, с П. Ю. Тодоров, по-рано – с Алеко Константинов. По време на терора им гостува великият Анри Барбюс – автор на бележитото произведение „Палачите“.

Интересен е животописният път на Виола, чийто образ остава в сянка заради трагедията на Лора. А какви писма ѝ пише Хербст! Това е някакво неземно привличане, където всяка негова мисъл е откровение и духовна чистота – една истинска биография на изживяването. Но щастието на Виола, както и на Лора, се изплъзва от нейния живот.

Отново съдбовна намеса!

През 1925 г. едновременно с Гео Милев е арестуван и Йосиф Хербст. Какво от това, че е първият директор на печата у нас, че е самоотвержен по време на Балканската война, че е тачен и обичан журналист, който привлича, съветва, утешава.

Той изчезва безследно.

При това нещастие крехката душа на Виола не издържа и тя полудява. Отделен въпрос е състоянието на майка ѝ, която

Снимка на Виола от 1925 г. след трагичното изчезване на съпруга ѝ (От оригинала)

неотдавна губи Лора. Виола обаче живее с надеждата, че нейният съпруг е жив, че е близо до нея и тъгува за нея.

В такъв драматичен момент тя замисля невероятен план – взема един портрет

Виола Каравелова в Петербург (От оригинала)

Пришитият върху роклята на Виола портрет на Йосиф Хербст (детайл)

на Хербст, зашива го на роклята си и така тръгва по софийските улици с надеждата дано някой да го е видял.

Никой!

Помътеният ѝ ум не допуска, че Йосиф Хербст отдавна лежи в земята – пребит, окървавен и удушен (има и друга версия – че жив е хвърлен в горящата пещ на полицията).

Виола умира през 1934 г.

Навремето мнозина се съмняваха в постъпката на Виола като странна и невъзможна, но преди години съдбата ми помогна да открия един портрет на Виола, и то с образа на Хербст върху роклята ѝ.

Изведнъж легендата се превърна в потресаваща истина.

➔ От стр. 16

много ярки моменти. През това време успях да се докосна до руската култура, опитах традиционните им ястия, запознах се с много различни националности и успях да подобра знанията си по руски език. Ако имам възможност, бих дошла отново.“

Мадлен Китина: „Едномесечното обучение в Москва беше своеобразно преживяване! Щастлива съм, че имах възможността да бъда точно там и да се запозная с различни хора. Научих много нови неща, свързани с езика, културата и традициите на Русия. Отношението, което получихме от преподаватели, организатори

Студентска делегация...

и участници, беше страхотно. Москва ще остане незабравимо преживяване в моя живот!“

Мария Качарова: „Лятната школа по руски език бе едно незабравимо, изпълнено с много емоции преживяване. Курсът по руски език бе изключително полезен – затвърди и надгради теоретичните ми знания, получени в университета, както и допринесе за развиване и усъвършенстване на комуникационните ми умения в различни сфери на общуването. Благодарна съм на преподавателите ни за вдъхновената

работа, за търпението и вниманието, което отделяха на всеки от нас. За мен бе удоволствие да посещавам занятия, където посредством руския език всеки ден се запознавах с историята и традициите на необятната Русия. Щастлива съм, че получих шанса да се докосна до красотата и величието на Москва, както и за новите приятелства, които, вярвам, ще продължат във времето.“

Пламена Пенева: „Москва – за мен това беше просто детска мечта, която обаче тази година стана реалност. Целият

месец, прекаран там, бе вълшебен. Обогажих общата си култура, научих интересни факти за историята на Русия, опитах традиционни руски ястия и благодарение на преподавателите в университета затвърдих знанията си по руски език. Начинът на преподаване ни беше от изключителна полза – имахме както класически занятия, така и игрови форми на обучение. Щастлива съм, че подобрих комуникационните си умения по руски език! Благодарна на организаторите от РУДН и сътрудниците от университетския ни Руски център за отдадеността и труда!“

Анастасия Кехайова,
Център за руски език и култура

Приют за бездомни книги

Диана МЪРКОВА*

Приютът за бездомни книги приличаше на дървена къщичка за птици, но всъщност беше предназначен за убежище на книги. Беше разположен в самото сърце на градинката и всеки разхождащ се човек можеше да надзърне през стъклото и да види какво е приютител. Върху него нямаше стандартните надписи „Вземи, прочети, върни“, затова беше известен като временен дом за книги, преди да си намерят подходящ собственик. Книгите вътре си шушукаха и спореха по най-различни въпроси, когато никой не ги гледаше, а щом някой надзърнеше през стъклото, мигом притихваха и премигваха с жални очички, досущ като бездомни кучета.

Калоян, с книга под мишница, се спря пред приюта и плъзна поглед по гръбначния стълб на книгите. С радост забеляза, че този път има значително повече, понеже често намираще къщичката залята само от рекламни материали и листовки, които пречеха на книгите да дишат. Той носеше „Без дом“ от Хектор Мало и възнамеряваше да я остави, понеже му се струваше като забавна закачка. Отвори вратичката и я сложи на горния рафт между останалите, без да подозира, че по този начин обрича Реми отново да мине през същите перипетии в търсенето на своето семейство. „Без дом“ се озова между един от томовете на Ленин и „Овчарчето Калико“ и мигом се усети не на място, когато другите книги я изгледаха изпод вежди. Имаше строга йерархия в книжния приют и всяка ново-дошла книга бе третирана с пренебрежение. Колкото по-дълго се застояваше тук една книга, толкова по-голямо право имаше да се налага над останалите. Затова и в приюта за книги все още властваше соцреализмът под диктатурата на Ленин.

Както разглеждаше книгите, Калоян учудено забеляза, че между тях се е сгушила и „Непосилната лекота на битието“ на Кундера, която никак не се вписваше в цялата обстановка. Изданието беше старото, досущ като неговото, което имаше вкъщи, но беше доста запазено и никъде неподчертавано. Зачуди се как още никой не го е осиновил и се запита дали пък не чака именно него. Калоян седна на близката пейка с книгата в ръце и реши малко да почете, за да си припомни любимите си пасажки. Докато разгръщаше, усети скорошните докосвания и от пръстите на някого друго преди него, дори намери само един подчертан пасаж, който, странно как, бе изпуснал преди малко: *Сигурно и тя някога наивно е вярвала, че тялото може да служи за витрина на душата ѝ*. Запита се как от цялата книга бе подчертано само и единствено това, след като той би извадил всеки втори абзац и би изписал цяла тетрадка с крѝпки от тях. Момчето остави книгата в дървената къща и реши за известно време да се поразходи из градината.

Когато отново мина покрай приюта за бездомни книги, се зачуди дали все пак да не вземе книгата. Дори се обвиняваше, че я е върнал, защото очакваше друг вече да я е осиновил, особено след като установи, че „Без дом“ бързо си е намерила дом. „Непосилната лекота на битието“ обаче го чакаше там, отново сгушена в десния ъгъл и принудена да слуша разправиите между другите книги. Отново я разгръна и както я прелистваше, му се стори, че и на други места в книгата е подчертавано. Отвори на мястото, където преди бе чел, и с ужас забеляза, че *душата – горна палуба на тялото*, бе оградено, без да си спомня преди това да е било така. Ако това беше негова книга, биха го побиили трѝпки от драскането и подчертаването, но изглежда, друг също четеше книгата, докато е в градината, и след това я връщаше обратно в къшурката, затова защо да не осъществи контакт с въпросния друг човек? Реши да открие и той любимите си моменти, отбеляза ги с молив и скри книгата зад томовете на Ленин, надявайки се да не я скрие и от другия читател.

Едва дочака до следващия ден, за да види дали има ново развитие в общуването. Запѝти се рано-рано към приюта, но със съжаление установи, че последните подчертани цитати са от него самия. Отново разгръна тук-там страниците и предположи, че ако и друг някой чете книгата и после я оставя, може би изобщо няма да се връща обратно назад, за да види неговите цитати. Затова Калоян

реши да оскверни още повече страниците, като напише и послание, точно както общуваха преди учениците по училищните чинове. Някъде към средата на книгата намери подходящ

цитат, отбеляза го, а отстрани написа с молив: „Това съм аз, Калоян. Приятно ми е да се запознаем. А ти си?“. Въпросният цитат, който бе избрал за свой портрет, бе следният: *Изведнѝж осъзна, че от младежките си години не прави нищо друго, освен да говори, да пише, да изнася лекции, да подрежда изречения, да търси дефиниции, да ги прецизира, тѝй че в крайна сметка никои думи не са точни, смисълът им се губи, изпразват се от съдържание и се превръщат в смет, плевел, прах, пясък, който блуждае из мозѝка му, причинява му главоболие, не му дава да спи, разболява го*.

Отново скри книгата между другите и трѝгна да се разхожда по алеите. Чудеше се дали нещо ще излезе от това странно общуване, ако въобще може да се сметне за такова. Засега беше еднопосочно, но дали би имало отговор? И ако има, какѝв ли би бил човекѝт зад него? Калоян си представи цяла галерия от най-различни образи – може би някой младеж като него или възрастен професор пред пенсия, може би някоя бабичка цветарка или направо акордеониста от площада? Всеки можеше да бѝде... След около час се върна отново при приюта за бездомни книги и нетѝрпеливо започна да разгрѝща книгата. Гледаше внимателно всяка страница, всеки ред изследваше под лупа и тѝкмо когато си помисли, че няма нови промени и надали някой би му отговорил, очите му се заковаха в следния подчертан цитат: *Момичето не беше нито хубаво, нито грозно,*

но затова тѝк толкова по-младо от него.

Малко под цитата в същия абзац имаше подчертано и *студентка*. Калоян невярващо гледаше пасажа и се чудеше възможно ли е това да е истина, тѝй като дори не смееше да се надява от другата страна да стои момиче. Още по-малко момиче, което имаше същия литературен вкус като неговия. Дали тѝк не бе открил другата част от същността си? Съвсем объркан и напѝлно изключил, не знаеше как може да продължи разговора и какво впечатление можеше да направи по-нататѝк. Колко по-лесно би било, ако се беше оказал

професорѝт пред пенсия или акордеонистѝт от площада... Понеже видя, че не е споменала името си, простичко написа *Как се казваш?* под предишния си текст и зачака на близката пейка срещу дървената къща. Искаше да наблюдава кой отива да разглежда книгите и се надяваше по някакѝв начин да успее да разпознае чудноватото момиче. Представяше си момиче с канелени очи и вѝлни в косите, въобще не обрѝщаше внимание на „нито хубаво, нито грозно“, понеже, щом четеше, със сигурност би изглеждало одухотворено.

Пред приюта за бездомни книги се спираха различни хора – мѝже, жени, млади, възрастни; някои хвърляха бегѝл поглед, други се зачитаха в някоя книга и после я оставяха, трети взимаха със себе си книги и нищо не оставяха, но никой не докосна „Непосилната лекота на битието“. На Калоян му омрѝзна повече да чака, затова реши да разлѝсти отново книгата, за да види дали може още нещо да допълни, или да не би да е пропуснал някакѝв друг знак. Прелистваше страниците, когато на една от последните забеляза нещо странно – името на една от героините, Сабина, беше оградено в кръг. Чудеше се какво ли ще означава това. Възможно ли беше така да се нарича момичето? Възможно ли е да носи името на героиня тѝкмо от „Непосилната лекота на битието“? Може би тѝкмо заради това да е любимата ѝ книга? Калоян се развѝлнува изключително много, написа *Искаш ли да се срещнем?*, надявайки се вече да види и нейния почерк, скри я на същото място и се прибра вкъщи.

Цяла вечер Калоян не можа да заспи, понеже си представяше какѝв ли би бил почеркѝт на Сабина – дали наклонен наляво или надясно, дали заоблен или гърбав, дали би имал вѝлни или завѝртлуки. Беше сигурен, че тѝкмо той би издал как тя изглежда и какѝв е характерѝт ѝ, дори и да не отговори утвѝрдително дали жѝлае да се видят. Едва дочакал денят да се прозее, Калоян хукна към градината със свито сърце. Отдалече видя, че томовете на Ленин липсваха. Явно вече имаше друг диктатор в приюта. За малко не счупи стѝклата и не откѝрти самите врати на къщичката,

* Диана Мъркова е отличена с първа награда за проза в литературния конкурс на в. „Пловдивски университет“.

Резултатите от литературния конкурс на вестник „Пловдивски университет“

В проведения през миналата учебна година студентски литературен конкурс на вестник „Пловдивски университет“ журито в състав – доц. д-р Аделина Странджева и Тильо Тилев, присъди следните награди:

Проза

Първа награда: Диана Мъркова – магистърска програма „Актуална българистика“, I курс;

Втора награда: Елка Петрова – „Славистика“, IV курс;

Трета награда: Гергана Коналиева – „Лингвистика с бизнес администрация“, III курс;

Поощрителна награда: Симона Халтъкова – „Български език и английски език“, I курс.

Поезия

Първа награда – докторант Илия Точев – катедра „История на литературата и сравнително литературознание“;

Поощрителна награда: Силвия Колева – „Българска филология“, III курс, задочно;

Поощрителна награда: Кристина Ясенова – „Гражданско образование и чужд език“, I курс.

Географията на една книга

Зад това малко претенциозно заглавие няма литературни анализи. Макар че изданието, за което става дума, заслужава – най-малкото заради целите, които си е поставило: „да популяризира българската литература в Америка и по света, да подкрепя и насърчава творците на българското слово навсякъде, където живеят българи“. Става дума за алманаха „Любослов“ – годишник на българските писатели в САЩ и по света.

Признавам си, че го виждам за първи път, макар да излиза от 2012 г., и че стигна до мен по един любопитен начин. Даде ми го проф. Асен Рахнев от Факултета по математика и информатика, а той го е получил от Иван Докторов – живеещ в САЩ негов приятел и един от авторите в броя от 2018 г. На 320-те страници на изданието са събрани текстове на 44 поети, белетристи, журналисти, музиканти. Има и няколко пловдивчани, сред които завършила Пловдивския университет Ина Иванова и Христина Мирчева, която издаде две свои книги в Пловдивското университетско издателство.

Ето как Симеон Гаспаров – председател на Съюза на българските писатели в САЩ и по света – формулира в предговора смисъла на това обединение и самото издание: „Казват, че в миналото, когато старите майстори строели мостове, за да могат конструкциите им да издържат изпитанието на времето, да не рухнат и да не убият хората, преминаващи по тях, в основата им е трябвало да бъде заздана душата на някого.“

На скъп, ценен и много обичан човек. Някой, по когото мъката и страданието, след като си отиде, да бъдат толкова силни и несломими,

колкото силни и несломими да бъдат и основите на мостовете, които се изграждат.

Ние, имигрантите, сме нещо като тези мостове. Мостовете, които ни свързват с това, което сме били, и с това, което сме днес. В тези мостове ние сме зазидали най-съкровено, което сме имали. Зазидали сме миналото си, мечтите си. Душите си.

Зазидали сме самите себе си в тях! Зазидали

сме, защото въпреки пътищата на живота и съдбата, по които преминаваме, не искаме да изгубим пътя, който да ни отведе към тези мостове. Към нашите мостове!

Мостовете на болката, но и на надеждата, на страданието, но и на изкуплението. Мостовете, които да ни помогнат да не изгубим обратния път към домовете, от които някога сме тръгнали. Да не изгубим пътя към приятелите, към роднините, а може би и пътя към старите любови, които сме оставили ей там, някъде назад в нас.

Мостовете, които да ни помогнат да не загубим пътя към земята, от която сме потеглили. Мостовете към нашата България.

Алманахът „Любослов“, който ние, имигрантите в Чикаго, от Съюза на българските писатели в САЩ и по света, издаваме вече седемна година подред, е един от тези животоспасяващи, жизнено необходими за нас мостове. Той е най-съкровено дело, което можем да направим заедно с всички вас, обичащите българското слово по света, за да останат тези мостове живи“.

Да пожелаем на създателите и авторите на алманаха да превръщат любовта към словото в слово на любовта!

Тильо Тилев

От стр. 18

за да провери да не би и неговата книга да е изчезнала. Но „Непосилната лекота на битието“ го очакваше. Нетърпеливо и трескаво отгръщаше страниците, изследваше ги още по-внимателно от предишните пъти, но нищо ново не откри. Дори нямаше нищичко отбелязано, камо ли следа от почерка на Сабина. От отчаяние дори искаше да захвърли книгата нанякъде, но отвори на страницата с неговите въпроси, за да допълни още нещо, когато на същата мярна подчертано вълнообразно думата *среща*, под нея *днес*, а по-долу, където е номерът на страницата, числата бяха поправени така, че да означават 15:3(0) ч.

Калоян не можеше да си намери място, докато чакаше да настъпи „уговореният“ час. Дали някой не си правеше ужасна шега с него? Наистина ли щеше да види Сабина, каквато си я представяше – с вълнист почерк и натрошени пръчици канела в очите? Обикаляше около приюта още от обяд, а когато приближи часът, стоеше плътно до него. Чакаше, чакаше, но никой не идваше. Часът мина, минаха и още час, два. Умърлушен и напълно убеден, че някой го е преметнал жестоко, за последно реши да отгърне книгата, когато учуден видя, че на една страница лежи листче и кротко си поспива. Мястото, на което беше полегнало, беше следното: *Според Сабина да живееш в истина, да не лъжеш нито себе си, нито другите, е възможно само при условие че живееш без публика. В мига, в който се появи свидетел на постъпките ни, ние, щем, не щем, се приспособяваме към наблюдаващия ни поглед и вече нищо от онова, което вършим, не е истина. Да имаш публика, да мислиш за публиката, означава да живееш в лъжа.*

Отбелязаният пасаж нищичко не му говореше. Не знаеше и кога е възможно да е сложила листчето. Но Калоян се усмихна. Вече знаеше как може да разкрие коя е тя. Без да предполага,

Приют за бездомни...

Сабина сама се беше издала! Вгледа се отново в абзаца и думите *наблюдаващ* и *свидетел* подскочиха към очите му. Погледна и към приюта за бездомни книги, върху който беше написано *Обектът е под постоянно видеонаблюдение*, както и телефонен номер под самия текст за обаждане в случай на забелязано нарушение. След като той не успя да я хване на местопрестъплението, камерите със сигурност са я уловили.

* * *

– Абе тук един по телефона иска да прегледа записите.

– От какъв зор?

– Заради някакво момиче.

– Заслужава ли си?

– Не знаел как изглежда, искал да я види.

– Е, пък нека видим. Може да става.

Заинтригувани, двамата върнаха записите на въпросния ден и час. Дълго време гледаха как едно кльощаво момче с дървена походка обикаля около къщичката за книги и ту разгръща и драска по една книга, ту сяда и чака на близката пейка. Доста други хора също минават, или по-скоро го заобикалят, но никой не се спира за толкова дълго и никой друг не пише по книгите. Камо ли някакво момиче.

– Това поведение не ми се вижда нормално, явно си измисля въпросното момиче.

– Я го мани тоя шизофреник.

– Не е шизофрения, май по друг начин се наричаше раздвоението на личността...

– Абе не ме занимавай с глупости, сякаш си нямам друга работа.

– Е, какво да му кажа?

– Дай му номера на психиатрията.

За първи път в Пловдив – школа по етикет и балетно изкуство за деца

Центърът за руски език и култура към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ започва съвместна инициатива с Детското балетно студио „Grand Fouette“ по набиране на деца на възраст от 4 до 17 години, желаещи да изучават етикет и балетно изкуство.

Обучението ще се провежда по методика на световноизвестната руска балетна академия „А. Я. Ваганова“ от педагози професионалисти. Периодично в рамките на школата майсторски класове ще провеждат гостуващи специалисти от Санкт Петербург.

Заниманията ще се провеждат в сградата на

Ректората на Пловдивския университет два пъти седмично в три групи – подготвителна, младша и старша (по 10 – 12 души), и ще са с продължителност за всяка група съответно 40 мин., 60 мин. и 90 мин.

Школата започва работа на 10 ноември 2019 г. а записването ще продължи до 5 ноември 2019 г. на тел.: +359 988 862705, контактното лице: Александра Ангелова – ръководител на проекта. Главен специалист по системата на обучение е Наталия Чернецкая: тел. +7 960 242 85 28, гр. Санкт Петербург, Русия.

В Университета стартират курсове по 16 чужди езика

Курсове по 16 чужди езика стартират отново през месец октомври Центърът за езици и межкултурна комуникация на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Обучението ще се осъществява от университетски преподаватели, като за всяко преминато ниво при успешно положен изпит курсистите получават университетски сертификат.

Занятията ще се провеждат в малки групи в следобедно-вечерните часове на делничните дни. В обучението се използват съвременни педагогически технологии и модерни учебни системи в съответствие с шестте нива на владение на съответния език според Европейската езикова рамка. Курсовете стартират при наличие на 10 кандидати за съответната група.

Предлаганите чужди езици са: английски, немски, руски, френски, италиански, испански, португалски, китайски, корейски, полски, чешки, сръбски и хърватски, гръцки, турски и иврит. Само по руски език се провежда и детски съботен курс за ученици от 1. до 5. клас.

Срокът за записване е до 18 октомври 2019 г. на телефони: 032 261 238 или 088 816 06 15. Лице за контакти е Светлана Попчева.

Центърът за езици и интеркултурна комуникация е създаден с решение на Академичния съвет на ПУ „Паисий Хилендарски“ през 1998 г. и се явява структурно звено на Филологическия факултет на университета.

Освен чуждоезиково обучение в център се осъществява и обучение на чуждестранни студенти и преподаватели по български език, както и интеркултурна ориентация на български и чуждестранни студенти и преподаватели с цел участие в международни образователни програми като „Еразъм“, „Цепус“ и др.

Центърът разработва и международни проекти, свързани с изучаването на чужди езици и култури в контекста на интеркултурната комуникация.

Любопитни факти, свързани с преводаческото изкуство

Преводът, независимо дали става дума за писмен или устен, изисква множество качества, на първо място – добро познаване на езика и културата на съответната държава. Ето някои интересни факти около тънкостите на превода.

1. Знаменитата фраза на Хрущов „Я вам покажу кузькину мать!“ (съответства на българския израз „Ще ви покажа къде зимуват раците“) по време на асамблея на ООН била преведена буквално на английски – „Kuzma's mother“. Смисълът на фразата бил напълно неразбираем и поради това заплахата придобила зловещ характер. Впоследствие изразът „Kuzma's mother“ се използвал даже за означаване на атомните бомби на Съветския съюз.

2. Според британската компания Today's Translations в африканския език луба съществува най-труднопреводимата дума в света – ilunga, която означава „човек, който е готов да прости всяко зло първия път, да го изтърпи втори път, но няма да прости третия път“.

3. Шоколади Kit Kat вземат със себе си като талисман по време на изпит японски студенти. Правят го заради съзвучието между английското название и японския израз „kitsu katsu“ („непременно ще победи“).

4. Черните и белите носорози са абсолютно еднакви – могат да бъдат тъмносиви, светлосиви, кафяви. Грешката възниква поради това, че британските колонизатори приели холандската дума 'wijd' като английската 'white' – бял, а трябвало да бъде 'wide' – широк, тъй като този вид се отличава с широка паст. И понеже вече се наричали бели носорози, видът с по-тъсна

уста бил наречен черен носорог.

5. Името на бойната машина „танк“ произлиза от английски: tank – цистерна, горивен резервоар. Защо се нарича така? Когато изпраща първите танкове на фронта през 1916 година, за да не предизвика вниманието на противника, британското контраразузнаване разпространява слух, че руското правителство е поръчало партида от резервоари за питейна вода от Англия. При транспортирането увитите с брезент машини отдалече приличали на цистерни за гориво. Върху брезента на руски пишло „Осторожно! Петроград“.

6. Една от най-обемните и трудно преводими думи е от ягански език – 'mamihlapinatapai'. Тя означава приблизително следното: „Да се гледат един друг с надежда, че един от двамата ще предложи да направят това, което искат двете страни, непредразположени да го правят“. Интересно, че понастоящем в Чили, където се употребявал яганският, е останал само един носител на езика.

7. Експортното название на руския автомобил Лада Калина във Финландия е Lada 119, защото в превод на фински kalina означава: „пращене, трясък, тропот, чукане“.

8. Микеланджело изобразил на своята скулптура Мойсей с рога. Много историци на изкуството обясняват това с неправилно тълкуване на Библията. В книгата „Изход“ се казва, че когато Мойсей слезъл от планината Синай със скрижалите, неговото лице „сияло“. На това място в Библията е употребена думата „коран“, произлизащо от корена крн-. Но от същия корен се образува и думата „керен“, означаваща „рог“.

9. Първият превод на „Хамлет“ на руски език бил направен от писателя Александър Сумароков, който го озаглавил „Омлет, принц Датски“.

10. В оригиналния вариант на „Книга за джунглата“ на Ръдиард Киплинг черната пантера Багира е персонаж от мъжки пол.

